

FEDDES/OLTHOF

TEAKE BOUMA
architectuur/stedenbouw

Concept

DE VERBINDENDE RING

BEELDKWALITEITSPAN RINGVAART EN RINGDIJK HAARLEMMERMEER

DE VERBINDENDE RING

BEELDKWALITEITSPAN RINGVAART EN RINGDIJK HAARLEMMERMEER

STATUS Concept

DATUM 4 november 2020

OPDRACHTGEVER Gemeente Haarlemmermeer

DOOR Feddes/Olthof Landschapsarchitecten
i.s.m. Teake Bouma architectuur/stedenbouw

INHOUD

1 Opgave en plancontext

1.1 Opgave

1.2 Plancontext

2 Analyse

2.1 Ruimtelijke analyse

2.2 Programmatische analyse

2.3 Analyse per segment

2.4 De betekenis van de Ring

3. Tien Ambities

- 3.1 Regionaal ringpark
- 3.2 Structurerende Ring
- 3.3 Duurzame Ring
- 3.4 Uitnodigende Ring

4 Wie doet mee?

- 4.1 Ringcommunity
- 4.2 Hoe wordt het beeldkwaliteitsplan gebruikt?

1. OPGAVE EN PLANCONTEXT

1.1 Opgave

1.2 Plancontext

1.1 OPGAVE

Inleiding

Dit is het beeldkwaliteitsplan voor de Ringvaartzone van de Haarlemmermeerpolder. Op basis van een ruimtelijke en programmatische analyse geeft het beeldkwaliteitsplan tien ambities voor de ontwikkeling van de Ringvaartzone. Het beeldkwaliteitsplan kijkt vanuit een breed perspectief naar de Ringvaartzone.

Voor de gemeente Haarlemmermeer is het beeldkwaliteitsplan een hulpmiddel om richting te geven aan de ontwikkelingen die op de Ringvaartzone afkomen. Het beeldkwaliteitsplan wil bewoners en ondernemers inspireren, houvast geven aan andere overheden (Provincie, Rijk, aangrenzende gemeentes en Hoogheemraadschap) en dienen als toetsingsinstrument van plannen.

De ambitie van het beeldkwaliteitsplan is een mooiere en sterkere Ringvaartzone. Daarvoor zijn heel veel kansen. Denk bijvoorbeeld aan meer continuïteit van de routes, meer samenhang in de inrichting, vergroting van de biodiversiteit en de hoge potentie van het water voor recreatie.

Ook de gebieden die aan de Ringvaart en Ringdijk grenzen, zowel aan de zijde van de Haarlemmermeerpolder als aan de buitenzijde, worden in het plan betrokken.

Wat is het beeldkwaliteitsplan?

Het beeldkwaliteitsplan is een gemeentelijk document dat wordt vastgesteld door de gemeenteraad. In de bijlage zijn de zogenaamde ontwikkelprincipes opgenomen, waarin per kern langs de Ringvaart inspiratie wordt geboden voor mogelijke initiatieven.

Centraal staat de vraag hoe planinitiatieven kunnen bijdragen aan de uitstraling en kracht van de Ringvaartzone. Het beeldkwaliteitsplan past in de nieuwe Omgevingswet die stelt dat de ruimtelijke kwaliteitszorg ‘breder, vroeger en veelkleuriger’ moet. ‘Breder’ door ook de context van de Ringvaart en -dijk in de visievorming te betrekken, ‘vroeger’ door inspiratie te geven aan initiatiefnemers met plannen in de Ringvaartzone en ‘veelkleuriger’ door aandacht voor actuele ontwikkelingen als circulariteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit en leefbaarheid.

Het beeldkwaliteitsplan wordt een addendum op de Welstandnota Haarlemmermeer.

**‘RUIMTELIJKE KWALITEITSZORG
DIE BREDER, VROEGER EN
VEELKLEURIGER IS’**

Waarom een beeldkwaliteitsplan?

De Ringvaartzone is onderhevig aan een permanente stroom van kleine en grote veranderingen. Op dit moment worden ad hoc uitgangspunten voor deze ingrepen ontwikkeld en meegegeven. Om recht te doen aan de samenhang van de Ringvaartzone als geheel is het goed om met een vastgesteld kader te kunnen werken.

**‘DE DWARSRELATIES OVER DE
RINGVAART EN RINGDIJK WORDEN
STEEDS BELANGRIJKER’**

De behoefte aan een beeldkwaliteitsplan wordt versterkt door een aantal actuele ontwikkelingen. De gemeente Haarlemmermeer is in 2019 gefuseerd met de gemeente Haarlemmerliede & Spaarnwoude waardoor ook een deel van de overkant bij het beeldkwaliteitsplan kan worden betrokken. Ook de vele aanpassingen van de kruisingen met de Ringvaart, zoals de vervanging van bruggen en het aquaduct over de A4, vragen om ruimtelijke sturing.

Tot slot komt er steeds meer oog voor de hoge potentie van het water voor recreatie. Met het water heeft de gemeente, vooral in samenhang met het waternetwerk in de omgeving, goud in handen voor versterking van de identiteit en het recreatieve gebruik.

1.2 PLANCONTEXT

Een complex krachtenspel

Het beeldkwaliteitsplan zal zich moeten verhouden tot een complex krachtenveld van eigendom en beheer. Het Hoogheemraadschap is eigenaar van de Ringdijk en -vaart, de gemeente heeft recht van opstal voor de weg en parkeerplaatsen, de provincie Noord-Holland zorgt voor het nautisch beheer en is eigenaar en beheerder van een deel van de beschoeiingen langs de Ringvaart. Verder zijn in de Ringvaartzone vele particuliere eigendommen en worden delen van de oever door het Hoogheemraadschap verkocht aan particulieren.

Relevante beleidsdocumenten

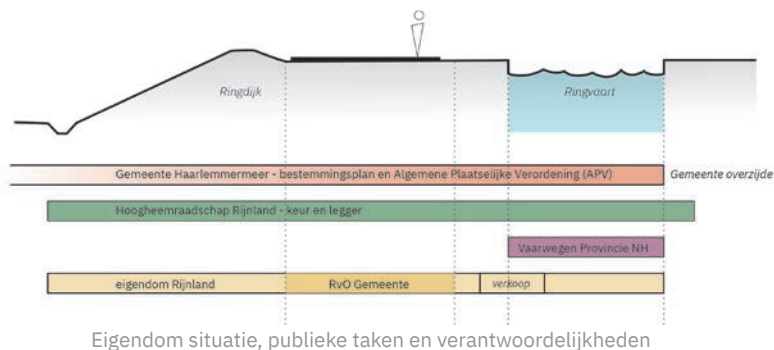
Voor het beeldkwaliteitsplan van de Ringvaartzone zijn diverse beleidsdocumenten relevant. De basis vormt de Visie Ringvaart en Ringdijk, die in 2017 is vastgesteld. Voor de Ringdijk en Ringvaart zijn vier ambities opgenomen. Eén daarvan is het behouden en versterken van de identiteit, herkenbaarheid en beleefbaarheid van de Ringdijk en Ringvaart. In het verlengde van de Visie

zijn aanvullende documenten opgesteld, waaronder:

- Een inventarisatie van alle panden, objecten en landschappen langs de dijk en vaart,
- Kijk op de Ringvaart (2018),
- Een narratief en beschrijving van de kernwaarden van de Ringdijk en -vaart door Steenhuis Meurs,
- Het opstellen van ontwikkelprincipes voor herbouw en mogelijke nieuwbouw langs de dijk en vaart.

In de concept-Omgevingsvisie Haarlemmermeer (voorjaar 2020) zijn de vijf kernwaarden van de Ringdijk en Ringvaart uit het onderzoek van SteenhuisMeurs opgenomen. In de Structuurvisie Haarlemmermeer 2030 (2012) is het belang van de Ringdijk en Ringvaart voor de Haarlemmermeer als uniek element met kansen voor recreatie en toerisme al onderkend en opgenomen. Samen met de ‘Visie Ringdijk en Ringvaart’ zijn dit vastgestelde kaders.

Daarnaast zijn in de afgelopen jaren ruimtelijke adviezen uitgebracht voor specifieke ingrepen bij de Ringdijk en Ringvaart, zoals het nieuwe inlaatwerk van de piekberging aan de Lisserdijk, de vervanging van de brug bij Sloten en Badhoevedorp, en de fietsbrug langs de Aalsmeerderdijk. Ook is de notitie Recreatieve Voorzieningen langs de Ringvaart opgesteld met daarin de ontwerpprincipes voor de buitenruimte (profielopbouw, omgaan met steigers en zitplekken).

Visie ringdijk en ringvaart Haarlemmermeer (2017)

De Visie is in 2017 vastgesteld door de Gemeente Haarlemmermeer. De ambitie is om van de Ringdijk en Ringvaart een veilige en aantrekkelijke voordeur van de Haarlemmermeerpolder te maken, met helderen en veilige verkeersoplossingen. De Visie streeft naar meer mogelijkheden om te kunnen genieten van Ringvaartlandschap, zowel vanaf het water als het land. Ook de ontwikkeling van bijzondere plekken, de parels, die karakteristiek zijn voor de Ringdijk en de dorpen aan de dijk staan hoog op de agenda.

Uitvoeringsprogramma ringdijk en ringvaart (2017)

Voortkomend uit de Visie Ringdijk en Ringvaart werkt de Gemeente Haarlemmermeer aan maatregelen op en rond de Ringdijk en Ringvaart op het gebied van identiteit, historie, herkenbaarheid, veiligheid, leefbaarheid, en recreatie en toerisme. Ook zet zij zich in voor een betere samenwerking met de overheden betrokken bij de Ringdijk en Ringvaart.

Kijk op de ringvaart (2018)

De publicatie geeft inzicht in de rol van de Ringvaart en -dijk in de ontstaansgeschiedenis van de Haarlemmermeerpolder en de betekenis in het leven van de huidige bewoners op de dijk en de Gemeente Haarlemmermeer als geheel. Ook toont de publicatie de mogelijkheden om de uniciteit en kwaliteit van de Ringvaart en Ringdijk in de toekomst te versterken.

Erfgoed en lintbebouwing (2019)

Het rapport geeft een inventarisatie van alle bebouwing, landschappen en objecten langs de Ringdijk en Ringvaart. Het doel is om beter inzicht te krijgen in de historie, verschijningsvorm en karakteristieken van de bebouwing langs de Ringdijk en Ringvaart.

Ringdijk en ringvaart Haarlemmermeerpolder, Steenhuis-Meurs (2020)

In het rapport worden vijf kernwaarden benoemd. De kernwaarden zijn: rand van de badkuip, lange lijnen in het landschap, de Ringdijk als parelsnoer, dorpseigen identiteit en pionieren aan de vaart. Deze kernwaarden worden opgenomen in de Omgevingsvisie Haarlemmermeer. Daarnaast wil de Gemeente Haarlemmermeer enkele extra panden en objecten aanwijzen als monument of beeldbepalend, die bij uitstek het narratief of verhaal van het ontstaan en de ontwikkelingen van de Ringdijk en Ringvaart Haarlemmermeer laten zien.

Ringdijk en Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder, ontwikkelprincipes (2019)

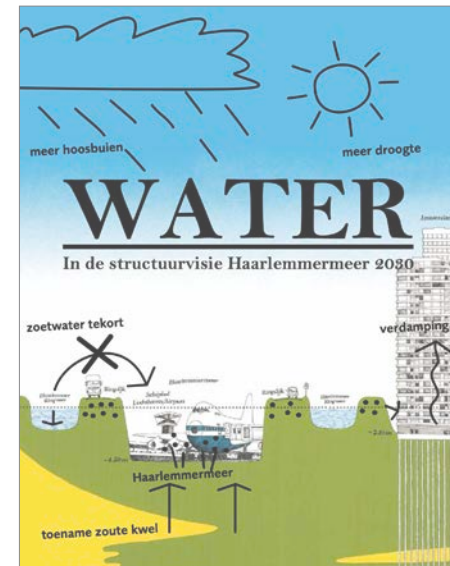
Dit rapport is een doorwerking van de Visie Ringdijk en Ringvaart (2017). Speerpunten in dit document zijn: een sterke identiteit, zorg voor de cultuurhistorie en een goede herkenbaarheid van de Ringdijk en Ringvaart. Het rapport laat generieke en specifieke ontwikkelprincipes voor de bebouwing aan de Ringdijk zien. De generieke ontwikkelprincipes zijn verwerkt in dit beeldkwaliteitsplan. De specifieke ontwikkelprincipes per kern zijn als bijlage toegevoegd.

Recreatieve voorzieningen Ringvaart (2020)

Dit is een intern document met als doel meer kwaliteit en samenhang te krijgen in de inrichting van de openbare ruimte langs de Ringdijk. Het document geeft input aan dit beeldkwaliteitsplan en voor de herziening van het gemeentelijk handboek voor de openbare ruimte (DIOR).

Waterstructuurvisie Haarlemmermeer (2012)

De Waterstructuurvisie Haarlemmermeer (2012) is een achtergrondstudie van het Hoogheemraadschap van Rijnland en de Gemeente Haarlemmermeer voor de Structuurvisie Haarlemmermeer (2012). De studie gaat in op het belang van het oorspronkelijke watersysteem (zoals de tochten en voetsloten) en beschrijft de kansen voor nieuwe waterkoersen, zoals verbeteren van de waterkwaliteit door vasthouden van zoete kwel langs de Ringvaart in zogenaamde waterparels.

Leidraad provincie Noord-Holland (2018)

De Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (2018) is een provinciale handreiking voor het inpassen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap, zoals bebouwing, agrarische bedrijven, infrastructuur of vormen van energieopwekking. De Leidraad geeft gebiedsgerichte én ontwikkelingsgerichte beschrijvingen en biedt zo toepasbare informatie over de manier waarop ruimtelijke ontwikkelingen kunnen bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving. De provincie beoogt met deze Leidraad om samen met bijvoorbeeld gemeenten, ontwikkelaars en initiatiefnemers te werken aan het behouden en versterken van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap en de cultuurhistorie. De Leidraad is verankerd in de provinciale ruimtelijke verordening.

2. RUIMTELIJKE ANALYSE

2.1 Ruimtelijke analyse

2.2 Programmatische analyse

2.3 Analyse per segment

2.3.1 Polders en Plassen

2.3.2 Dorpen en Duinen

2.3.3 Bossen en Bedrijvigheid

2.3.4 Linten en Logistiek

2.4 De betekenis van de Ring

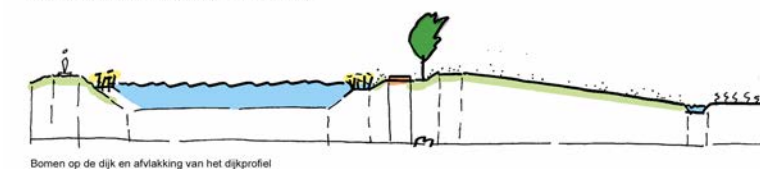
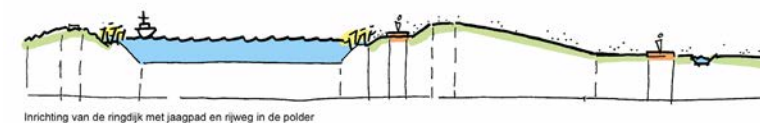
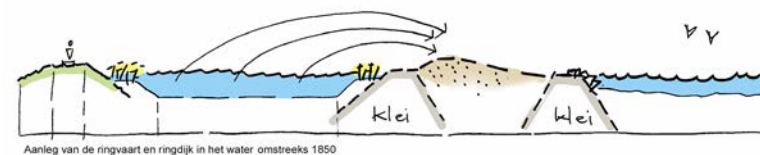
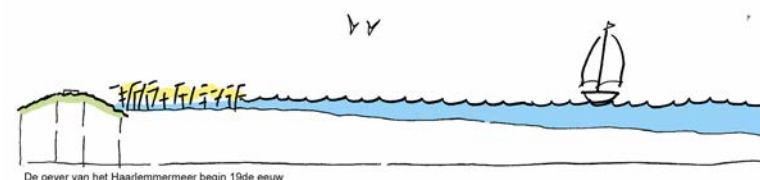
2.1 RUIMTELIJKE ANALYSE

Een ring in het landschap

De Ringvaart en Ringdijk vormen een landschapslint met een lengte van 60 km rondom de Haarlemmermeerpolder. Het is indrukwekkend dat 150 jaar geleden de dijk en vaart zijn aangelegd en vervolgens het hele Haarlemmermeer kon worden drooggelegd.

Aan de buitenzijde van de Ringvaart ligt het oude land, al of niet voorzien van een kade. De Ringdijk is bij de aanleg zo veel mogelijk rechtgetrokken, wat efficiënt was en gunstig voor de scheepsvaart. Delen van het oude land zijn daarbij ingepolderd. Dit oudland is herkenbaar aan de veenverkaveling en heeft ook een andere waterhuishouding. Aan de oostzijde, bij Aalsmeer, is een bestaande dijk (uit 1776) opgenomen in de Ringdijk. Dit deel is herkenbaar aan een kronkeliger verloop. Aan de west- en noordzijde ontwikkelden zich dubbeldorpen, zoals Lisserbroek, met bebouwing op het oude land en in de Haarlemmermeerpolder.

Kenmerkend voor het grondlichaam van de Ringdijk is de asymmetrisch opbouw met een flauw talud aan de zijde van de Haarlemmermeer. Met dit flauwe talud konden de golven van het Haarlemmermeer worden opgevangen. Aanvankelijk lag de kruin van de dijk hoger dan de weg. De grondvorm van de dijk heeft zich in de loop van de jaren gezet en is bij verschillende versterkingsprojecten aangepast. Ook raakte de Ringdijk vergroeid met de dorpsbebouwing. Of, in de woorden van het Narratief van de Ringvaart: 'de dorpen zijn gekluisterd aan de dijk'.

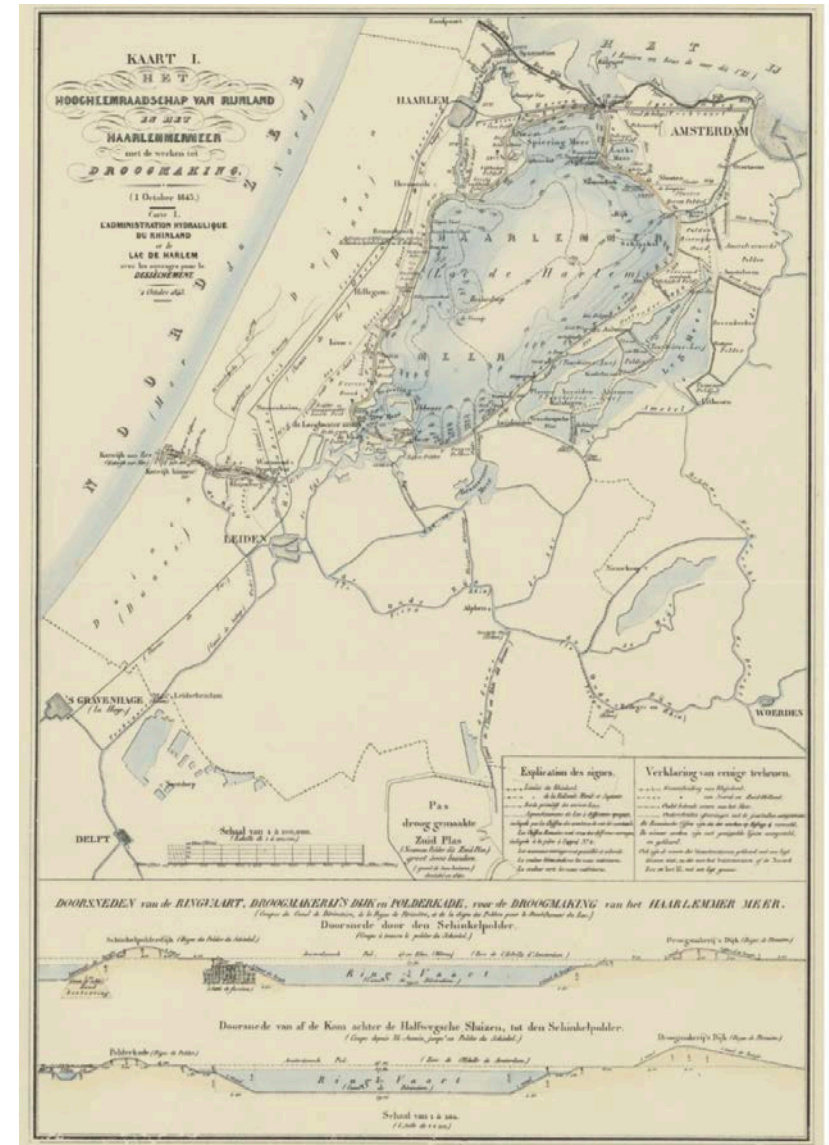

De Ringvaart tussen Sassenheim en Lisse.

De Ringdijk met zicht op de Haarlemmermeerpolder (bij Weteringbrug).

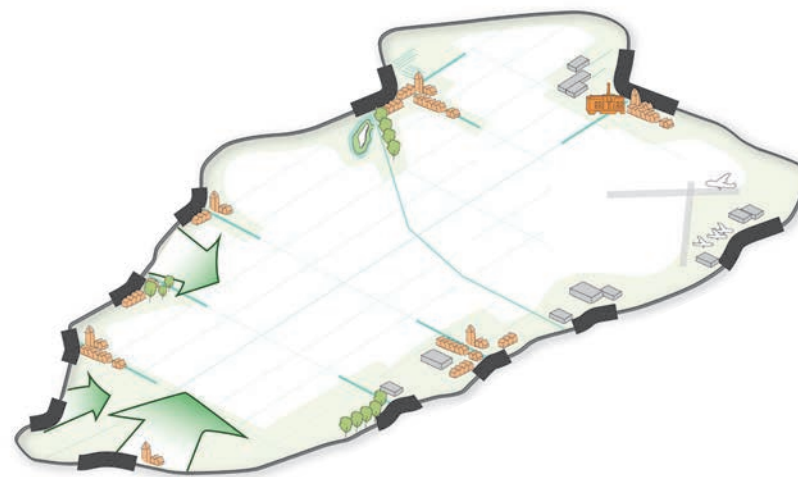

Watersysteem Haarlemmermeer en omgeving (Noord-Hollands Archief).

De beleving van de ring

De hoge ligging van het water zorgt voor wonderlijke perspectieven op de omgeving. Door de afwisseling van binnen- en buitenbochten richt de blik zich de ene keer op de Haarlemmermeerpolder en de andere keer op de landschappen in de omgeving. De decorwisselingen in de omgeving geven de Ringvaart vele gezichten; opgenomen in het bebouwde gebied van Badhoevedorp, onderdeel van de waterlandschappen van de Westeinder- en Kagerplassen en de voorgrond van het Amsterdamse Bos.

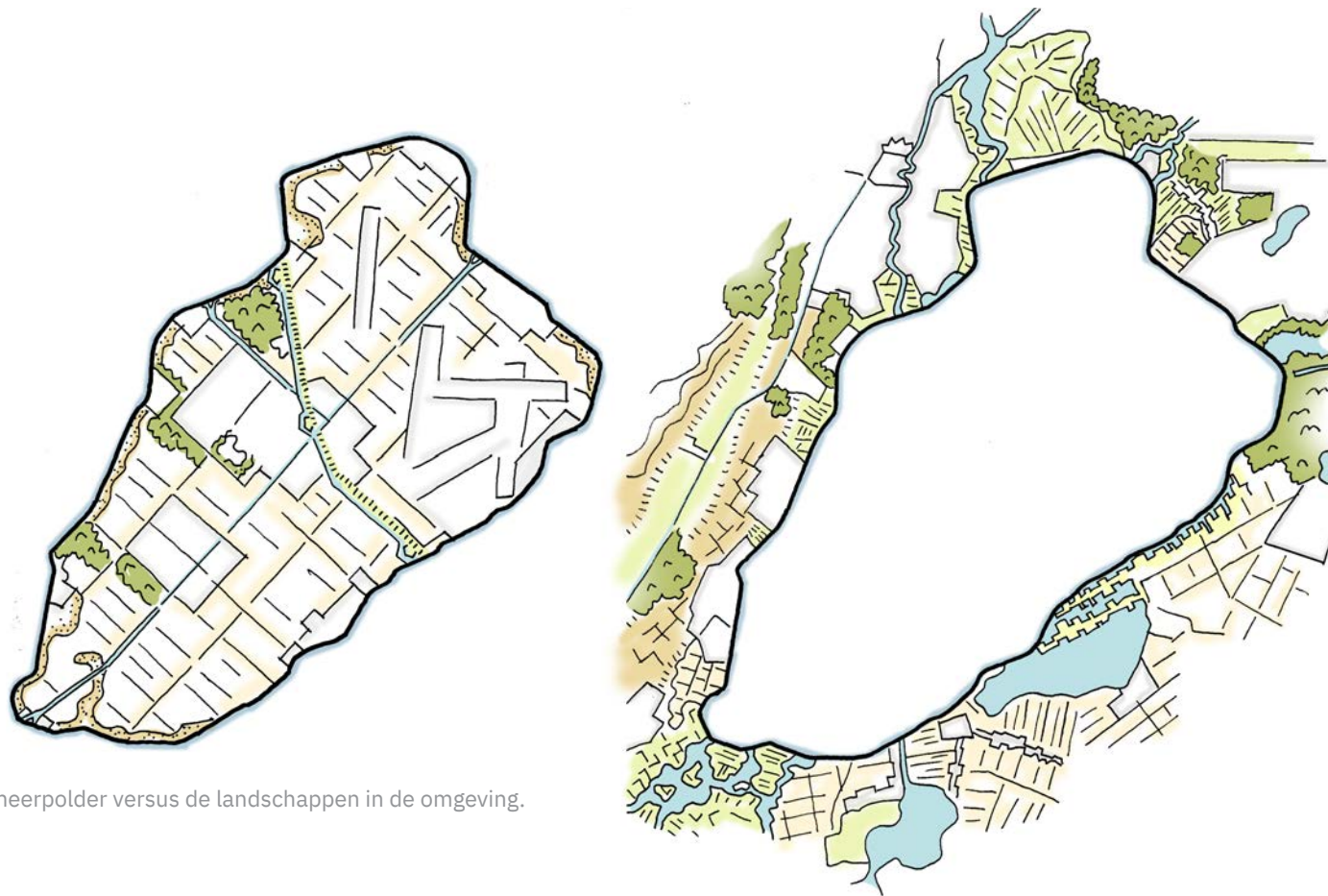
Naast de 'scenic' kwaliteiten is de combinatie van verkeersbewegingen en huiselijkheid typerend voor de beleving. De Ringvaart en Ringdijk hebben een belangrijke verkeersfunctie. Tegelijkertijd is de dijk ook het toneel van het dagelijkse leven. Omdat de huizen zo met de dijk zijn verweven, kan je staand op de dijk zomaar het gevoel krijgen bij iemand op bezoek te zijn. De Ringvaartzone is een ring met verschillende snelheden.

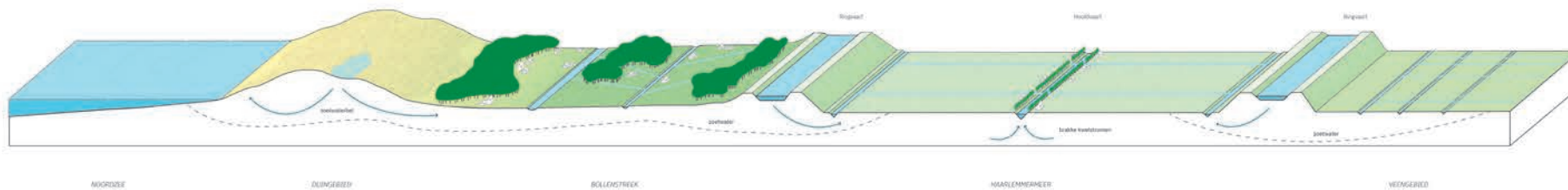
Binnenbochten

Buitenbochten

De Haarlemmermeerpolder versus de landschappen in de omgeving.

De ligging van de Haarlemmermeer tussen de binnenduinrand en veenweidepolders.

2.2 PROGRAMMATISCHE ANALYSE

Wonderlijke menging van gebruik

De Ringvaartzone kent een wonderlijke menging van gebruik. Het is een langgerekt woon- en werkmilieu en van oudsher een plek voor bedrijvigheid en horeca. Voor recreanten is het een 'regionale rotonde' in fiets- en vaarnetwerken. De dijk is hoofdontsluiting voor de negentien dorpen en heeft ook voor de elf dorpen aan de overzijde een belangrijke verkeersfunctie. De Ringvaart is, als onderdeel van de hoofdvaarroute tussen Amsterdam en Rotterdam, een transportader voor scheepvaartverkeer.

Het gebruik in de Ringvaartzone is volop in ontwikkeling. We gaan in op vijf grote maatschappelijk opgaven die op de Ringvaartzone afkomen: verbetering van het woon- en werkmilieu, bereikbaarheid, recreatieve mogelijkheden, klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Woon- en werkmilieu

Een aantal verhaallijnen van het Narratief (SteenhuisMeurs) beschrijft de essenties van de bebouwing in de Ringvaartzone: de geschiedenis van de kolonisten, dorpen gekluisterd aan de dijk, bedrijvigheid aan de vaart en de impact van Schiphol. In de bebouwing in de Ringvaartzone spelen de volgende ontwikkelingen.

Herbestemming

Op verschillende plekken langs de Ringvaart krijgen bedrijfsgebouwen een herbestemming. Soms gaat het om individuele panden, zoals de ontwikkeling van een restaurant in het gemaalgebouw Lijnden, soms is er sprake van gebiedsontwikkeling zoals Sugar City bij Halfweg. De herbestemming van het (industriële) erfgoed geeft bijzondere kansen voor onderscheidende woon- en werkmilieus.

Doorontwikkeling

Uitbreidingen van woonbebouwing en bedrijven zijn aan de orde van de dag. Belangrijke aandachtspunten bij de verbouwingen zijn het samenspel met de oorspronkelijke bouwvolumes en het behoud van de doorzichten naar het achterliggende landschap. Om hier richting aan te geven heeft de gemeente generieke en specifieke ontwikkelprincipes opgesteld (1.2). Daarnaast hanteert de gemeente een beperkend beleid met betrekking tot de vestiging of uitbreiding van bedrijven, onder andere om een verdere verkeersdruk te voorkomen.

Nieuwbouwopgave

Aan weerszijden van de Ringvaart spelen diverse nieuwbouwontwikkelingen, zoals de nieuwbouwprojecten bij Hillegom en De Werven bij Aalsmeer. Voor nieuwbouw in de Gemeente Haarlemmermeer zijn ontwikkelprincipes bedacht, onder andere om te voorkomen dat de

bebouwingslinten aan elkaar groeien. Ze zijn in dit beeldkwaliteitsplan als bijlage opgenomen.

Bereikbaarheid

Voor de Ringdijk staan veel verkeerskundige ingrepen op stapel. We noemen de herprofilering van de weg over de Ringdijk om meer ruimte te bieden aan de fietsers en de verbetering van de dwarsverbindingen met nieuwe bruggen.

Recreatie

De Ringvaartzone biedt ontspanning in een dichtbevolkte regio. De dijk is heel populair bij fietsers en wandelaars. Delen van de dijk zijn opgenomen in lange-afstandsroutes, zoals het Pelgrimspad bij Aalsmeer en het Noord-Hollandpad dat langs Osdorp en Sloten loopt. Rond de dorpen worden delen van de dijk gebruikt in ommetjes. Langs de Ringvaart wordt veel gevestigd en de vaart wordt, hoewel geen officieel zwemwater, gebruikt om te zwemmen. Voor de watersport heeft de Ringvaart onder andere een functie als onderdeel van de Staande Mast Route in West-Nederland. Belangrijke recreatieve opgaven zijn de verbetering van de verbindingen met de netwerken in de omgeving en de spreiding van de recreatie.

Klimaatadaptatie

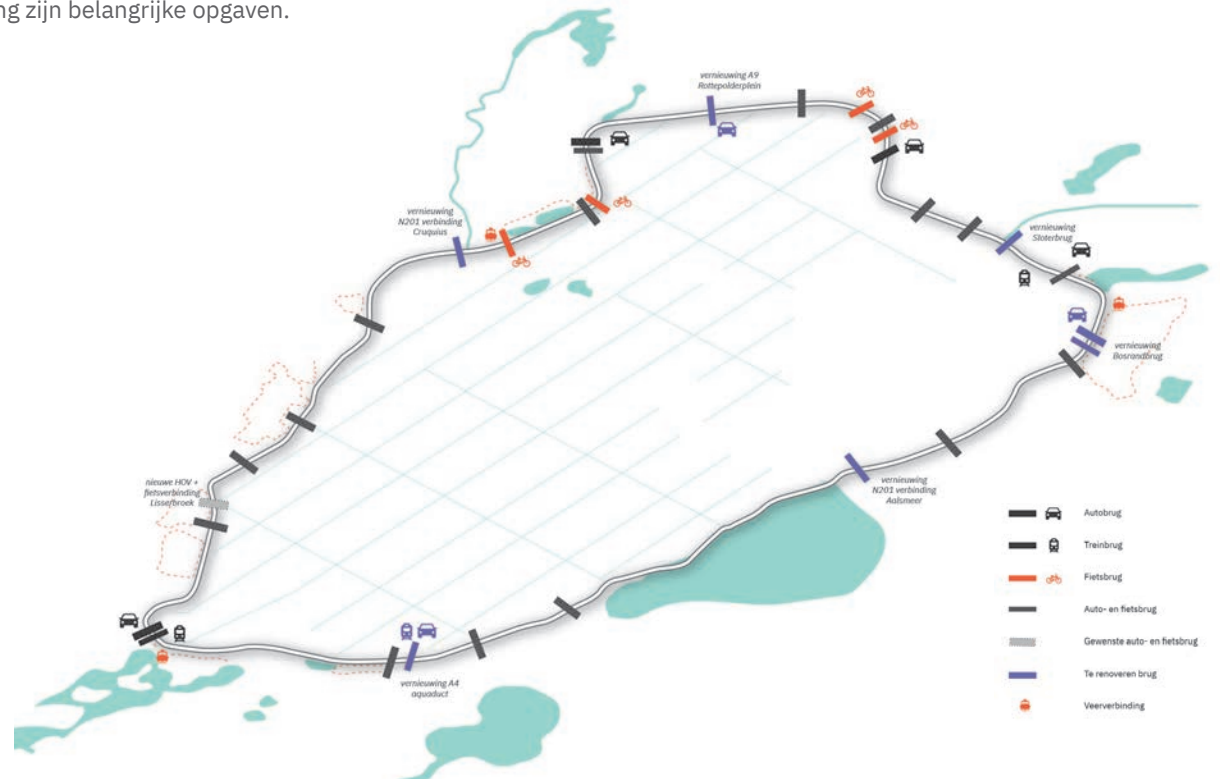
De klimaatverandering zorgt voor meer extremen van natte en droge periodes. Belangrijke wateropgaves in en rond de Haarlemmermeerpolder zijn het voorkomen van wateroverlast, het overbruggen van droge periodes, het bevorderen van de waterkwaliteit en het tegengaan van verzilting. Dat werkt door in de vormgeving van het watersysteem, zowel voor het boezemwater van de Ringvaart als het laagliggende waterstelsel in de droogmakerij.

Watersysteem rond de polder.

Biodiversiteit

De bermen, oevers en het water van de Ringvaart vormen biotopen voor planten en dieren. Verschillende soorten vleermuizen gebruiken de Ringvaart als vliegroute. De hoge bomen en bebouwing hebben een functie als rust- en fourageerplek. Uitbreiding van het natuurlijke areaal en verbinden van de natuurgebieden in de omgeving zijn belangrijke opgaven.

Dwarsverbindingen over en onder de Ringvaart.

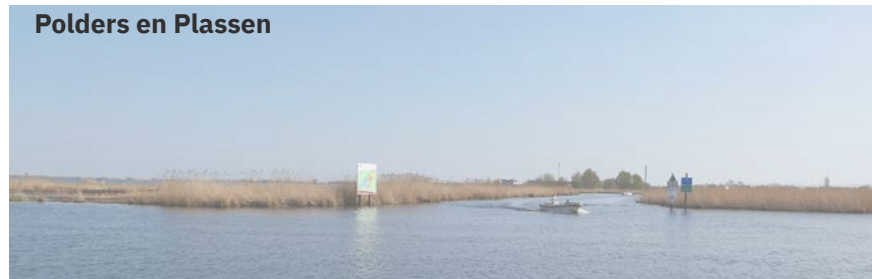
2.3 ANALYSE PER SEGMENT

Het karakter van de Ringvaartzone wisselt met de landschappen in de omgeving. Op basis van deze verschillen onderscheiden we vier segmenten. De segmenten zijn:

- Polders en Plassen (2.3.1)
- Dorpen en Duinen (2.3.2)
- Bossen en Bedrijvigheid (2.3.3)
- Linten en Logistiek (2.3.4)

Omdat de verschillen groot zijn, werken we in deze paragraaf de ruimtelijke kenmerken en relevante opgaven per segment uit.

Polders en Plassen

Dorpen en Duinen

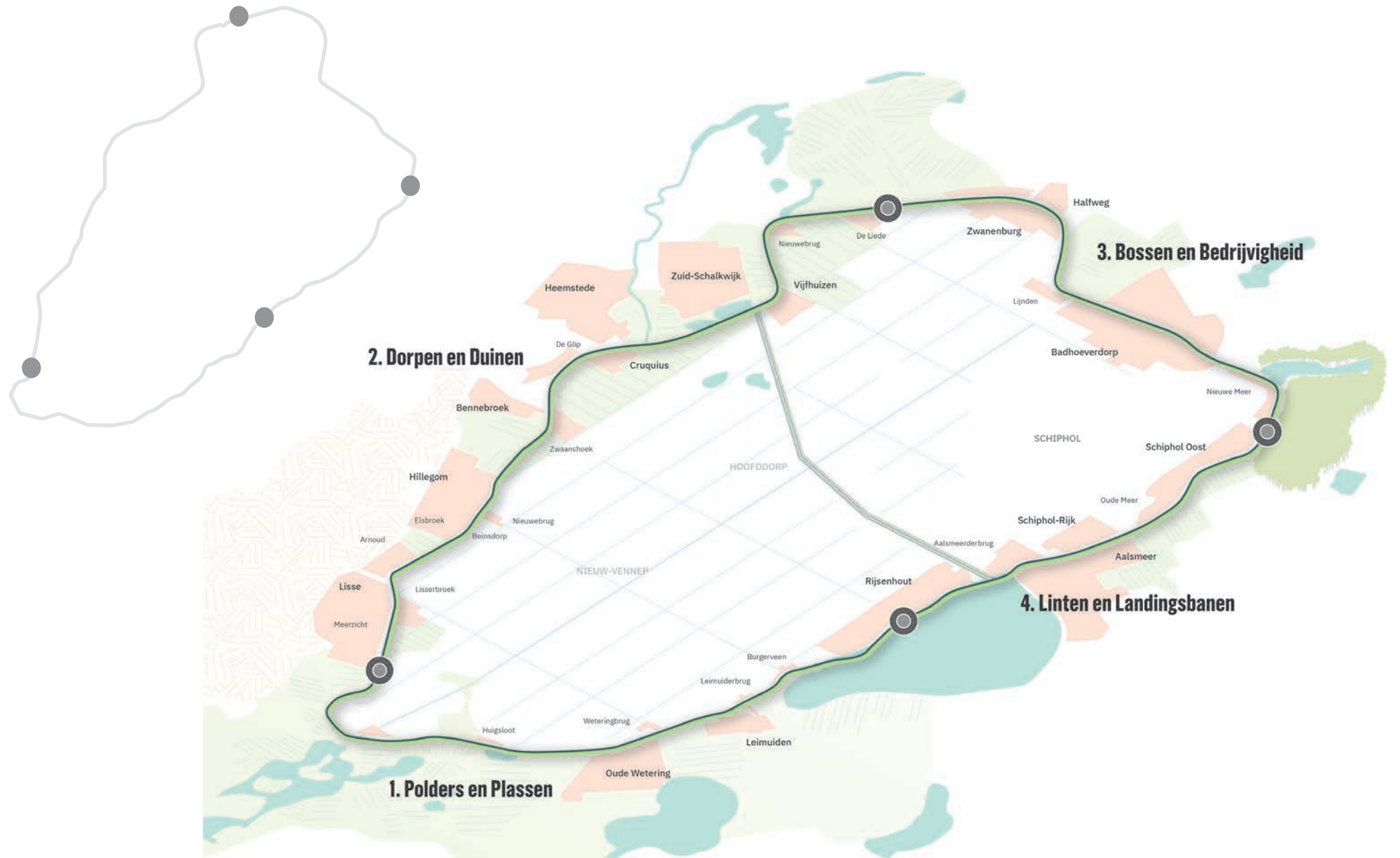

Bossen en Bedrijvigheid

Linten en Logistiek

Vier onderscheidende segmenten in de Ringvaartzone.

POLDOERS EN PLASSSEN

2.3.1 POLDERS EN PLASSEN

Typering van het segment

Het segment Polders en Plassen heeft de meest landelijke en verstilde sfeer. Vanaf de dijk is een weids uitzicht over de veenweidepolders en de Westeinder Plassen en Kagerplassen. In de polders staan verschillende molens. Aan de binnenkant van de Ringdijk is zicht op de lange lijnen van de Haarlemmermeerpolder. Het hoge standpunt en de afwisseling van binnen- en buitenbochten maken van de dijk een ware 'scenic' route.

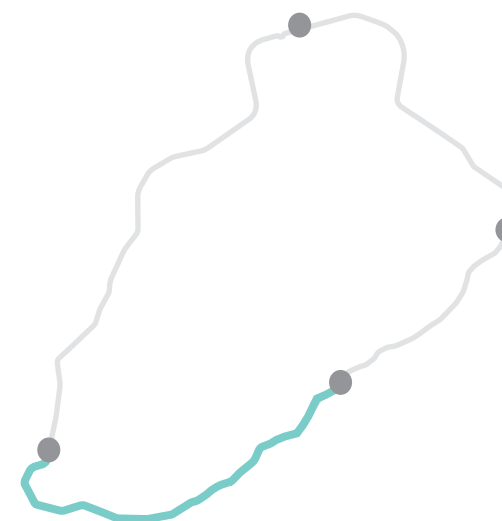
De kleine dorpen hechten zich aan de dijk en laten een afwisseling zien van kleinschalige woonbebouwing en grote volumes, zoals het veevoederbedrijf en de verbouwde graansilo. Bijzonder zijn de rijen bebouwing parallel aan de Ringdijk, zoals de tuinderswoningen bij Rijsenhout en de boerderijen aan de voet van het flauwe talud bij Burgerveen. Bij Burgerveen vormen de woningen op de dijk een waterfront naar de Westeinderplassen.

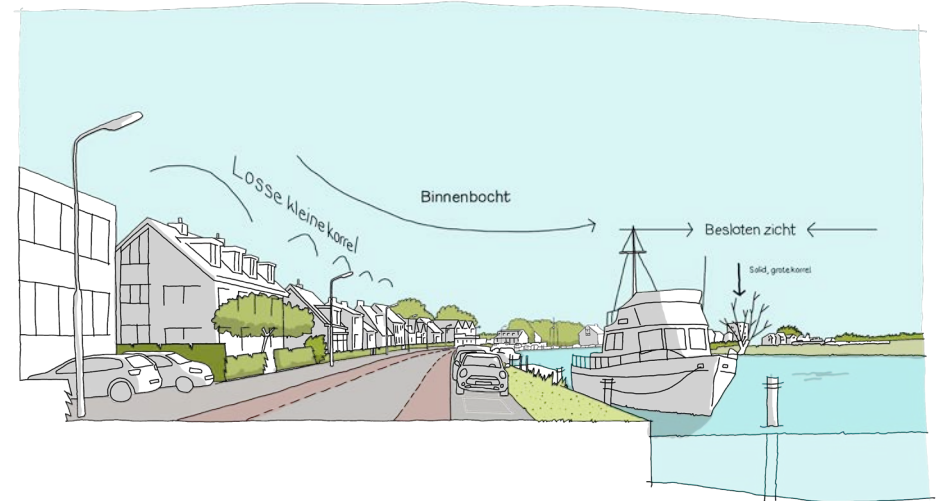
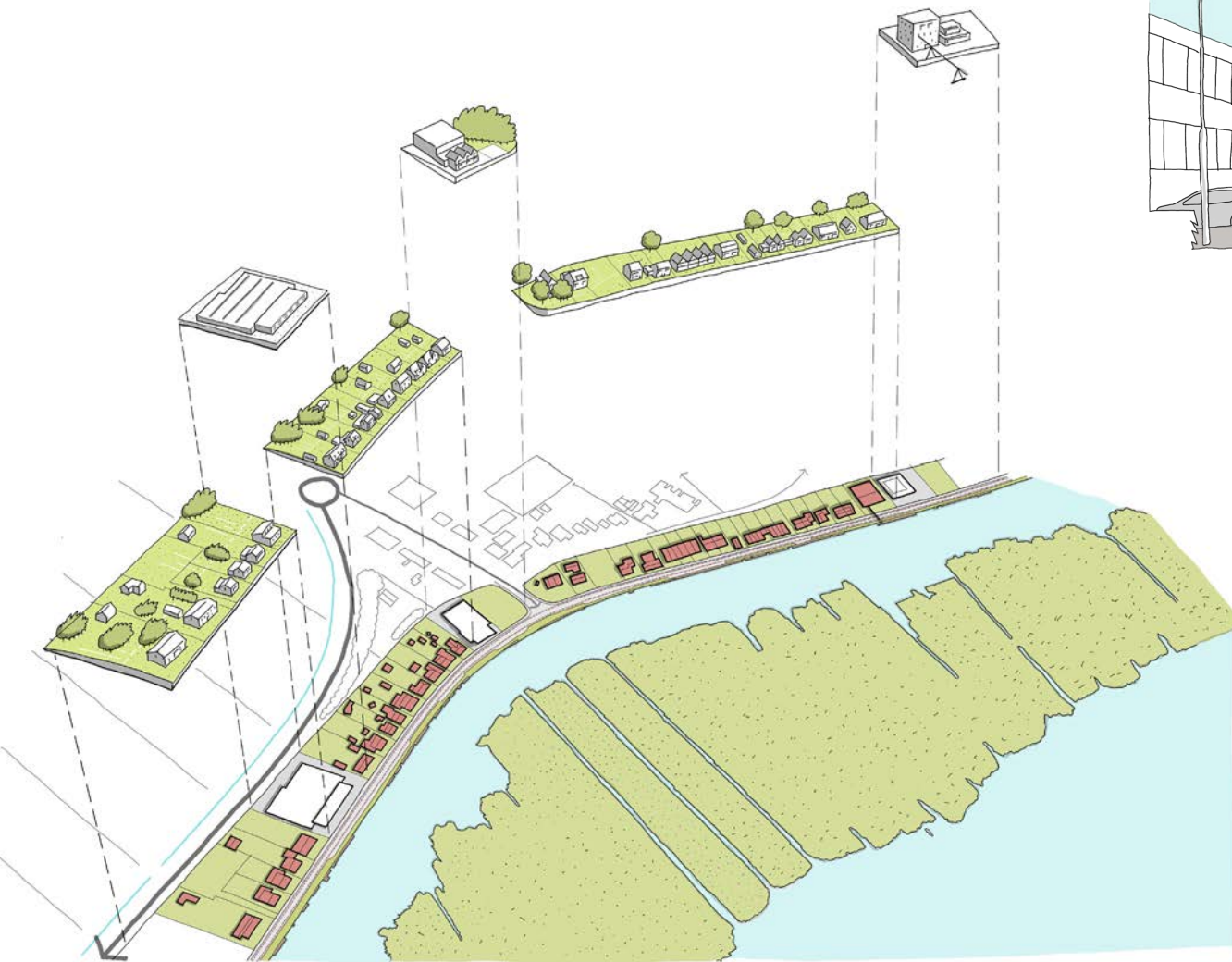
De loswal op de kop van de Kaagweg toont de vroegere samenhang tussen de agrarische productie in de Haarlemmermeerpolder en de Ringvaart. Ook bij het gemaal Leeghwater raken de structuur van de polder en de Ringvaart met elkaar verknoopt.

Wat speelt er in het segment?

In het segment spelen de volgende typen opgaven waarvoor het Beeldkwaliteitsplan relevant kan zijn:

- infrastructurele opgaven zoals de verbreding van de A4 en de 'verkeersknip' om doorgaande verkeer tegen te gaan,
- recreatieve opgaven, zoals de aanleg van een jaagpad langs de oever van de Ringvaart in de landelijke delen,
- stedenbouwkundige opgaven, zoals de transformatie van de glastuinbouw bij Rijsenhout en nieuwbouw (op ruime afstand van de dijk),
- opgaven voor de openbare ruimte, zoals de aanleg van het park bij het gemaal Leeghwater en de zorg voor het wegdek, het straatmeubilair, de parkeerplaatsen en de verlichting.

Het spel van binnen- en buitenbochten bij Burgerveen.

Het bebouwingslint bij Burgerveen met de karakteristieke afwisseling van kleinschalige bebouwing en grote bouwvolumes.

DOORPEN EN DUINEN

2.3.2 DORPEN EN DUINEN

Typering van het segment

In het segment Dorpen en Duinen liggen grote dorpen als Lisserbroek, Beinsdorp, Zwaanshoek en Cruquis. Deels zijn het dubbeldorpen, zoals Lisse en Lisserbroek, die de verbondenheid laten zien van dit deel van de Ringdijk met de bollenstreek. Aan de westzijde van de Ringvaart liggen polders met een opvallend lage ligging. Op de achtergrond is de binnenduinrand zichtbaar. Richting het noorden wordt het water breder en krijgt de Ringvaart het karakter van een rivier die richting de Buiten Liede stroomt.

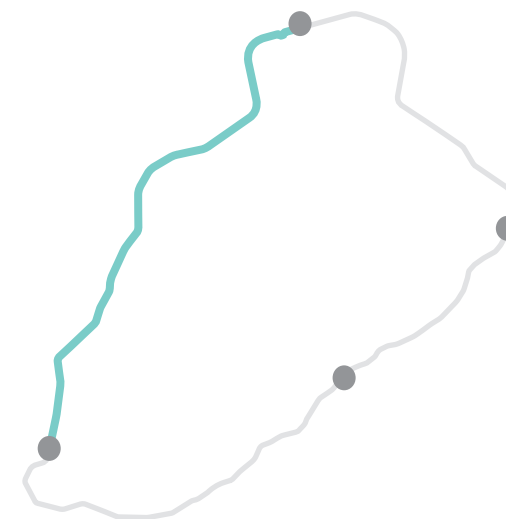
Markante plekken in dit segment zijn Fort Vijfhuizen en het gemaal Cruquius. Fort Vijfhuizen markeert de kruising met De Stelling van Amsterdam. Het stoomgemaal van Cruquius was één van de drie gemalen dat 150 jaar geleden de Haarlemmermeer leegpompte.

Bij Vijfhuizen liggen veel woonboten in de Ringvaart. De boten blokkeren het zicht op het water en de verschillende schuttingen en schuurtjes zorgen voor een rommelig beeld. Ook is een aantal grote bedrijven, zoals Global Garden bij Zwaanshoek erg beeldbepalend, vooral omdat zij in de breedte zijn uitgebreid en het zicht richting de polder ontnemen.

Wat speelt er in het segment?

In het segment spelen de volgende typen opgaven waarvoor het Beeldkwaliteitsplan relevant kan zijn:

- infrastructurele opgaven zoals de vervanging van de brug van de N201 bij Cruquis,
- opgaven voor het fietsnetwerk, zoals de fietsonderdoorgang parallel aan de Ringvaart bij Cruquius, de aanleg van de fietsbrug bij fort De Liede als onderdeel van snelfietsroute en de mogelijke fietsbrug ten zuiden van Cruquius naar Heemstede,
- stedenbouwkundige opgaven, zoals de transformatie van bedrijfstreerrein naar wonen bij de Bennebroekerdijk bij Cruquius, uitbreiding van het Cruquiusmuseum en de transformatie van het tankstation Vijfhuizen,
- opgaven voor de openbare ruimte, zoals de zorg voor het wegdek, het straatmeubilair, de parkeerplaatsen en de verlichting.

Het ritme van de kleinschalige bebouwing op de dijk.

Het bebouwingslint bij Zwaanshoek met de karakteristieke opbouw van kleinschalige bebouwing op de dijk en grote bouwvolumes in de tweede lijn.

BOSSEN EN BEKRIJGHEID

RECO

VERBODEN TOEGANG

2.3.3 BOSSEN EN BEDRIJVIGHEID

Typering van het segment

In dit segment is de invloedssfeer van Amsterdam voelbaar. Het deel ten westen Zwanenburg is leeg en onbebouwd, samenhangend met de vliegroutes van Schiphol. Het overige deel is druk en bedrijvig. Aan de binnenzijde staan grote bedrijfshallen van Schiphol, veelal met de achterkanten naar de Ringdijk. Bij Badhoevedorp is aan de overkant van de Ringvaart de Amsterdamse uitbreidingswijk Osdorp zichtbaar. Er zijn verschillende kruisingen met grote infrastructuurlijnen, zoals die van de A9, de Westrandweg (A5) en de A4. Markante elementen in dit segment zijn het Fort Aan de Liede en het gemaal Lijnden, waar de Hoofdvaart raakt aan de Ringvaart.

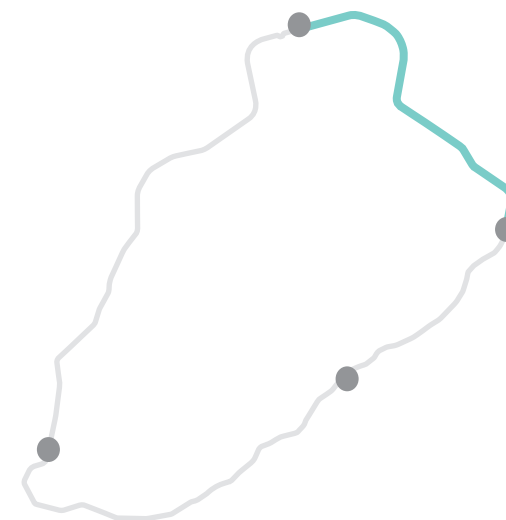
In dit deel van de Ringvaartzone liggen grote dorpen zoals Zwanenburg en Lijnden, Badhoevedorp en Nieuwe Meer. De dorpen hebben veel bruggen over de Ringvaart. Zwanenburg vormt een dubbeldorp met Halfweg dat de hechte relatie tussen de Haarlemmermeerpolder en het oude land laat zien. Inmiddels zijn de oude suikerfabrieken getransformeerd naar evenementen- en bedrijvenlocaties: SugarCity.

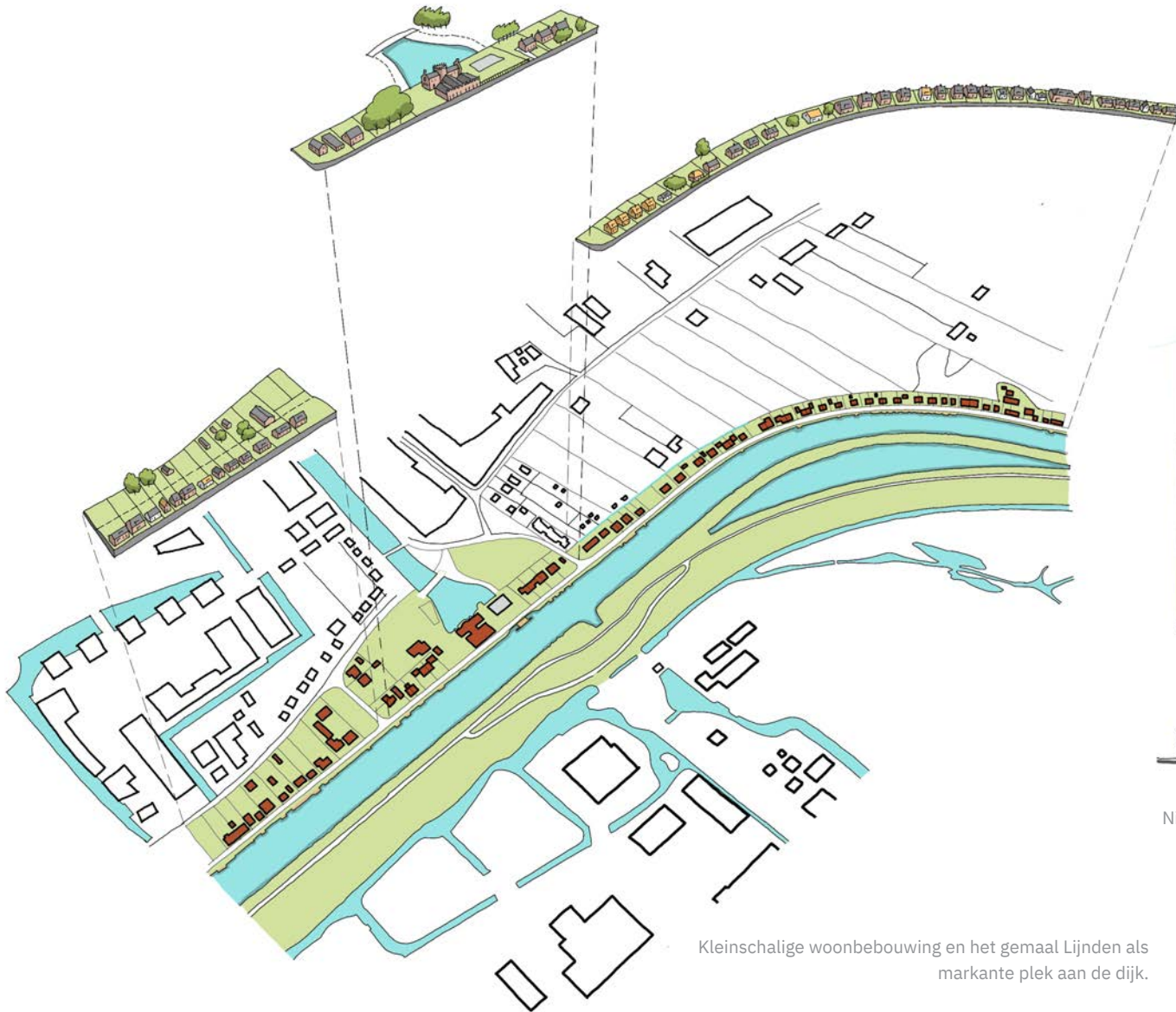
Aan de buitenzijde zijn verschillende bos- en natuurterreinen, waaronder de bossen van Spaarnwoude. Verder naar het oosten grenst de Ringvaart aan het Amsterdamse Bos en is er een prachtig uitzicht over het Nieuwe Meer.

Wat speelt er in het segment?

In het segment spelen de volgende typen opgaven waarvoor het Beeldkwaliteitsplan relevant kan zijn:

- infrastructurele opgaven zoals de aanleg van de nieuwe Sloterbrug, aanpassing van het Rottepolderplein, verbreding A9 bij Amsterdamse Bos, aanbrengen van een knip om doorgaand (vracht) verkeer op de Ringdijk te weren bij Zwanenburg,
- recreatieve opgaven, zoals de aanleg van een jaagpad langs de oever van de Ringvaart in de landelijke delen,
- opgaven voor de openbare ruimte, zoals de zorg voor het wegdek, het straatmeubilair, de parkeerplaatsen en de verlichting.

Kleinschalige woonbebouwing en het gemaal Lijnden als markante plek aan de dijk.

Nieuwbouw die goed aansluit op de schaal van de bebouwing langs de Ringvaardijk.

LINTEN EN LOGISTIEK

Schiphol-Oost

2.3.4 LINTEN EN LOGISTIEK

Typering van het segment

Het segment Linten en Logistiek vormt een overgang tussen de stedelijkheid in het noorden van de Ringvaartzone en de landelijke sfeer in het zuiden.

In het deel tussen de kruising met de A9 en de N231 overheerst de infrastructuur. Hier ontbreekt een route voor langzaam verkeer aan de binnenzijde en de buitenzijde van de Ringvaart.

Tussen het Nieuwe Meer en Oude Wetering ligt het oudste deel van de Ringvaart. Dit dijktraject bestond al voor de inpoldering van de Haarlemmermeer en maakte deel uit van de 18e-eeuwse waterkering van Aalsmeer. Tot op de dag van vandaag is dit zichtbaar in het grillige verloop van de dijk. Aan de overzijde is zicht op de groene koppen van de legakkers.

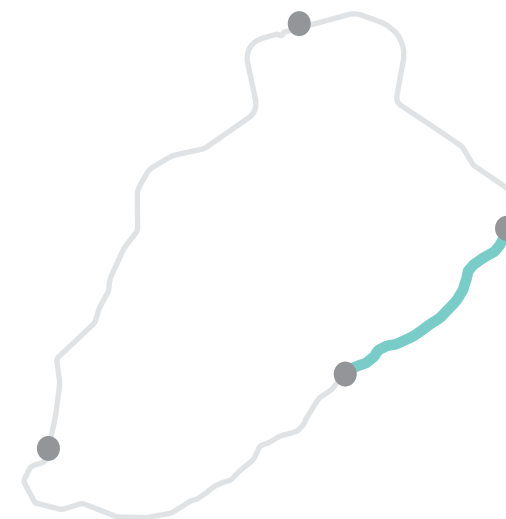
De logistieke hallen en kassen in 'de tweede linie' onderaan de dijk vormen een scherp contrast met de bebouwing op de Ringdijk. Ten zuiden van de Aalsmeerderbrug is het Ringdijkpark aangelegd dat bemiddelt tussen de grote schaal van de hallen en de woonhuizen (zie blz. 69).

Het fort bij Aalsmeer markeert de kruising van de Ringvaart met de Geniedijk van de Stelling van Amsterdam.

Wat speelt er in het segment?

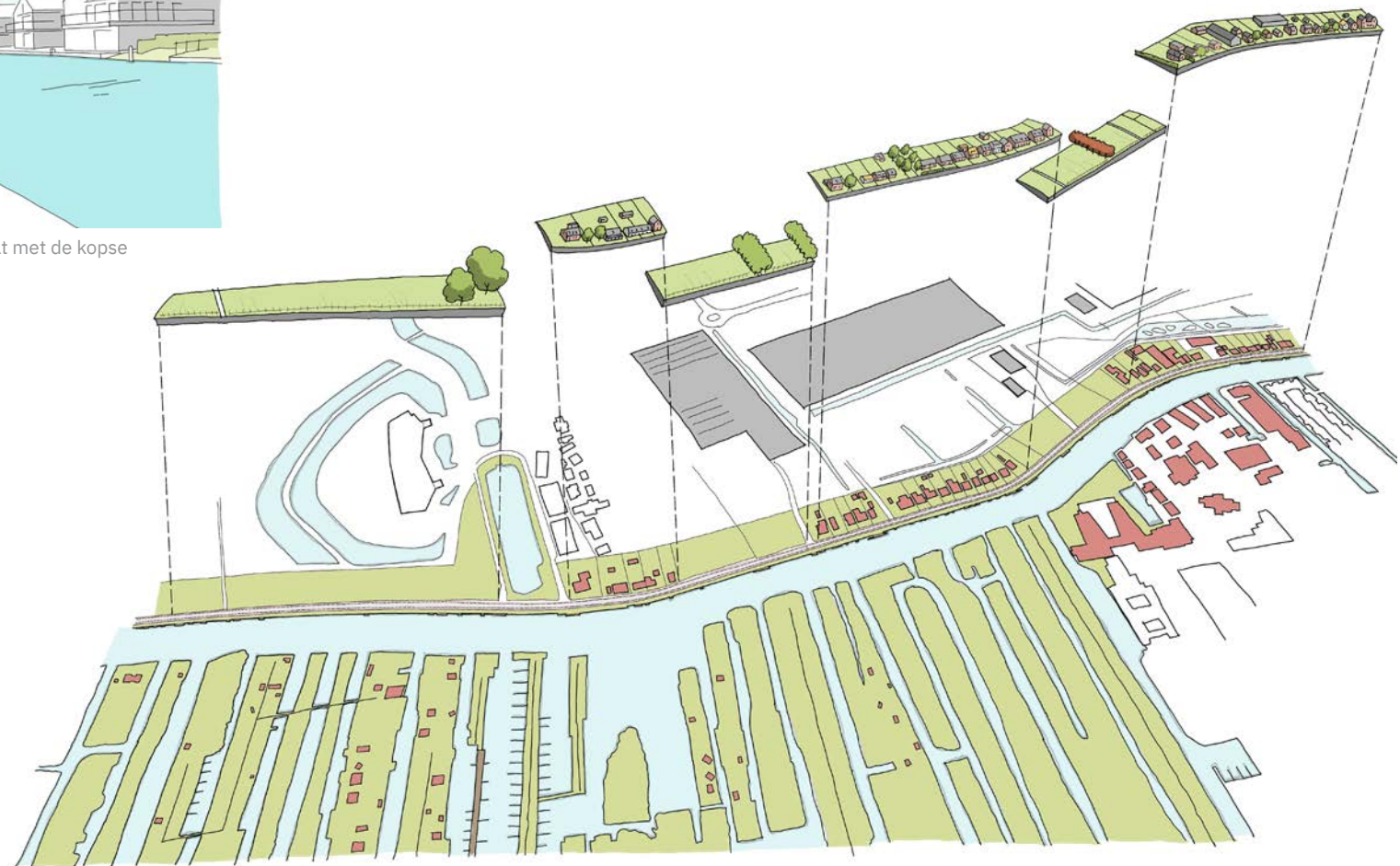
In het segment spelen de volgende typen opgaven waarvoor het Beeldkwaliteitsplan relevant kan zijn:

- infrastructurele opgaven zoals de Hoogwaardige Openbaar Vervoerslijn Schiphol-oost bij Schipholdijk,
- opgaven voor het fietsnetwerk, zoals de fietsonderdoorgang parallel aan de Ringvaart bij de N196 bij Aalsmeerderbrug, opwaardering fietsroutes en aansluitingen,
- stedenbouwkundige opgaven, zoals de transformatie van bedrijfsgebouwen,
- opgaven voor de openbare ruimte, zoals de zorg voor het wegdek, het straatmeubilair, de parkeerplaatsen en de verlichting.

Bebouwing volgt de richting van de legakkers en staat met de kopse kant naar de Ringvaart.

Fort bij Aalsmeer, kleinschalige woonbebouwing op de Ringvaartdijk en de groene legakkers aan de overzijde van de Ringvaart.

2.4 DE BETEKENIS VAN DE RING

De analyses van de Ringvaartzone laten een fascinerend landschapslint zien, met een meervoudige betekenis als:

- structurerend gegeven binnen de metropoolregio van Amsterdam en een kans voor de ruimtelijke ontwikkelingen,
- schakel in het watersysteem, het recreatieve netwerk en de ecologische structuur,
- woon- werk- en ontspanningsmilieu.

De ontwikkeling van de Ringvaartzone bevindt zich in een spannende fase. De jarenlange inspanning om de publieke betekenis van de Ringvaart op de agenda te zetten begint zijn vruchten af te werpen. De 'Visie ringdijk en ringvaart' (2017) vormt hiervoor de basis. Hierin zijn de ambities vastgelegd en vervolgens zijn in diverse documenten de kwaliteiten en kansen verder in kaart gebracht. Deze documenten hebben bijgedragen aan een bredere waardering voor de Ringvaartzone. Het accent verschuift van de (civiel)technische betekenis van de Ringvaartzone naar een waardering voor het Ringdijklandschap als geheel. Een landschap waarin wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd, met een sterk verhaal en tot de verbeelding sprekend erfgoed.

In en rond de Ringvaartzone staan vele ontwikkelingen op stapel, zoals hiervoor geschetst. Nu is het het juiste moment om al die ontwikkelingen in te zetten en te gebruiken om de Ringvaartzone sterker en mooier te maken.

In het volgende hoofdstuk werken we aan de hand van tien ambities uit hoe alle ontwikkelingen kunnen en moeten bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteiten en gebruiksmogelijkheden van de Ringvaartzone.

De overgang van de Ringvaart naar het Nieuwe Meer in het Amsterdamse Bos.

3. TIEN AMBITIES

3.1 Regionaal ringpark

3.2 De Structurerende Ring

3.3 De Duurzame Ring

3.4 De Uitnodigende Ring

3.1 REGIONAAL RINGPARK

Voor de toekomst liggen er kansen om de publieke betekenis van de Ringvaartzone nog meer voor het voetlicht te brengen. Recreatieve vaarverbindingen, aantrekkelijke entrees naar de Haarlemmermeerpolder en verbindingen met de routestructuren in de omgeving zijn een eerste stap om deze potentie te benutten. Ook is het zaak het autoverkeer op de dijk terug te dringen, het aanwezige erfgoed te behouden en meer rust en samenhang in de inrichting te krijgen. Dat maakt het ook aantrekkelijk voor ondernemers en bewoners om in de toekomst van de Ringvaartzone te investeren. De Ringvaartzone kan zo uitgroeien tot een regionaal ringpark, dat recreatieve routes en natuurgebieden aan elkaar knoopt en ontspanning geeft in een dichtbevolkte regio. Deze ontwikkeling zal een kwestie van lange adem zijn, met veel stappen en inbreng van uiteenlopende partijen. Dit beeldkwaliteitsplan wil een onderdeel zijn van dit proces door ontwikkelingen te begeleiden en stimuleren. Uit de voorgaande analyses zijn tien ambities afgeleid, gerangschikt onder drie overkoepelende thema's:

- de structurerende ring,
- de duurzame ring,
- de uitnodigende ring.

De tien ambities vormen aansporingen om de karakteristieken van de Ringdijk en Ringvaart te versterken. Ze gelden in principe voor de hele Ringvaartzone, maar lokale differentiatie is mogelijk en niet alles is overal te vinden of van toepassing. Elke ambitie is verder

vertaald in meer concrete aandachtspunten. Bij elke ingreep dienen deze meegenomen te worden en dient verantwoord te worden hoe deze zijn vertaald in het plan of voornemen.

Structurerende Ring

<p>1 Werk aan een regionaal Ringpark</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ versterk de recreatieve netwerken ▪ meer samenhang in de groene scheggen van Amsterdam
<p>2 Versterk de continuïteit van de Ringvaartzone</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ versterk de continuïteit van de grondvorm van de dijk ▪ versterk continuïteit van de routes (gebruik principeprofiel van gemeente) ▪ versterk continuïteit van de (natuurvriendelijk) oevers ▪ zorg voor eenheid in straatmeubilair
<p>3 Maak vormgeving van dwarsrelaties ondergeschikt aan de kracht en continuïteit van de Ringvaart</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bruggen: waarborg continuïteit van de Ringvaart en integrale vorm ▪ viaducten: zorg voor ruime doorzichten en meervoudig gebruik ▪ aquaducten: zorg voor groene taluds, integreer technische installaties
<p>4 Versterk de opbouw van het bebouwingslint</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niveau van de Ringvaartzone: respecteer het ritme van de 19 dorpen en houd de landelijke delen open ▪ niveau van de dorpen: gebruik een wisselende rooilijn en behoud de doorzichten tussen de bebouwing ▪ op het niveau van de bouwvolumes: sluit aan op de bestaande bebouwing, zorg voor heldere dakvlakken (niet te grote dakkapellen)

Duurzame Ring

<p>5 Geef ruimte aan klimaatadaptatie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zorg voor een goede landschappelijke inpassing van de aanpassingen in het watersysteem ▪ geef waterhuishoudkundige voorzieningen zo veel mogelijk een meervoudig gebruik
<p>6 Zorg voor meer biodiversiteit</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zie de Ringvaartzone als ecologische schakel op regionaal niveau ▪ houd bij de soortenkeuze rekening met de technische eisen van de waterkering ('geoorloofd sortiment') ▪ bouw natuurinclusief, bijvoorbeeld vegetatiedaken en mogelijkheden voor nesten ▪ verminder hittestress door vegetatiedaken en vermindering van verharding
<p>7 Stimuleer korte omlopen</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ maak 'kringlopen zo klein als kan, zo groot als nodig' ▪ stimuleer de verkoop van Haarlemmermeerse producten langs de Ringdijk en -vaart (bijvoorbeeld bloemen en fruit) ▪ geef ruimte aan innovatieve overslagpunten

Uitnodigende Ring

<p>8 Speel de zone tussen weg en water vrij</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ voorkom verrommeling in de Ringvaartzone ▪ hanteer het gemeentelijke principeprofiel ▪ opruimen van vervallen steigers of bootjes die niet meer worden gebruikt
<p>9 Leg recreatieve voorzieningen aan op betekenisvolle plekken in het landschap</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gebruik een typologie van unieke recreatieplekken: <ul style="list-style-type: none"> - rustplekken aan het water - rustplekken geïntegreerd in de buitenruimtes van de forten/gemalen - rustplekken op de voormalige loswallen
<p>10 Zoek de ruimte</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kijk naar de hele Ringvaartzone en betrek ook de overkant erbij ▪ benut de potenties van het water

3.2 STRUCTURERENDE RING

Ambitie 1: werk aan een regionaal ringpark

De eerste ambitie is om de ontwikkelingen in de Ringvaartzone te zien in het perspectief van een regionaal ringpark.

Versterking recreatieve netwerken

De ontwikkeling van een regionaal ringpark betekent in de eerste plaats versterking van het recreatieve netwerk. Dat vraagt om meer prioriteit voor het langzaam verkeer in de Ringvaartzone en betere verbindingen met de routenetwerken in de omgeving. Voor de samenhang met het routenetwerk in de Haarlemmermeerpolder is de Geniedijk een stevige basis. Meer overdraagplaatsen voor kano's versterken de samenhang in het gebruik van het water in en buiten de Haarlemmermeerpolder. Bij de dorpen zijn meer mogelijkheden voor dagelijkse ommetjes wenselijk.

Aan de west- en oostzijde zijn weinig verbindingen voor langzaam verkeer over de Ringvaart. Hier zijn toevoegingen noodzakelijk, bijvoorbeeld bij Fort aan de Liede, bij Fort bij Aalsmeer en bij de Pontweg in Aalsmeer. Fietsbruggen kunnen ook grote betekenis hebben in het netwerk voor woonwerk-verkeer. Fietspontjes zijn een waardevolle toevoeging aan het recreatieve netwerk.

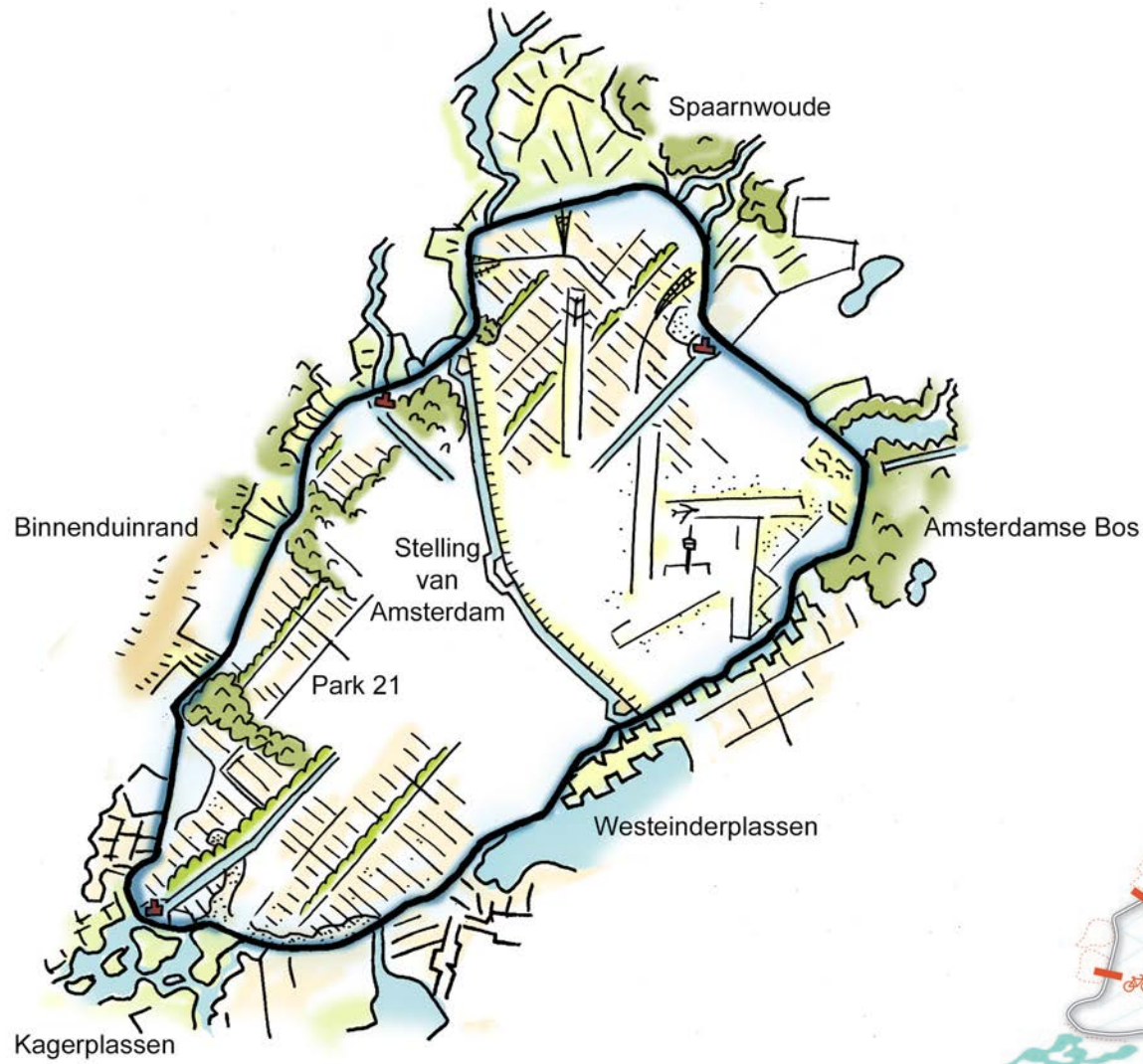
Meer samenhang in de groene scheggen

De ontwikkeling van het regionale ringpark versterkt ook de landschappelijke samenhang in drie groene scheggen van Amsterdam: de Brettenscheg, de Scheg van West

en de Westeinderscheg. Het ringpark draagt bij aan routestructuren die de individuele scheggen overstijgen en legt de link naar het Groene Hart.

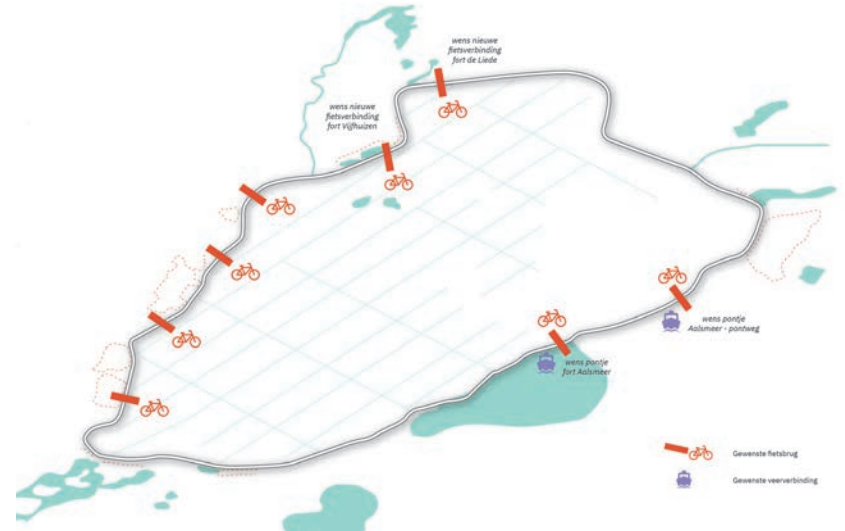
De Ringvaart is een verbindende schakel voor de Brettenscheg, de Scheg van West en de Westeinderscheg.

De Ringvaartzone verbindt aansprekende recreatielandschappen in de omgeving.

Fietsbrug Cruquius is, als verbinding naar de Groene Zoom en het Spaarne, een waardevolle schakel in het regionale fietsnetwerk.

Gewenste verbindingen voor langzaam verkeer.

Ambities

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Ambitie 2: versterk de continuïteit van de Ringvaartzone

Een belangrijke kwaliteit van de Ringvaartzone is de grote maat en schaal. Ter versterking van het grote geheel is de Ringvaartzone gebaat bij continuïteit in de grondvorm, de routes en het water en de oevers. Dat draagt ook bij aan een rustig en aansprekend beeld.

Continuïteit grondvorm

Bij de grondvorm van de Ringdijk gaat het om het behoud van het karakteristieke profiel: een flauwe helling aan de kant van de Haarlemmermeerpolder en een steiler talud aan de zijde van de Ringvaart. De breedte van de teensloot aan de voet van de dijk kan variëren afhankelijk van de ondergrond.

Continuïteit routes

De gemeente Haarlemmermeer heeft voor de Ringdijk een principe-profiel opgesteld. Dit profiel wordt fasegewijs uitgevoerd. De essentie van het profiel is meer ruimte voor de fietsers. Er wordt een onderscheid gemaakt in delen met 30, 50 en 60 km per uur. In de delen met 30 km wordt de weg een fietsstraat, de overige delen hebben duidelijke fietstroken.

Bij de bewoningskernen zijn parkeerstroken in het profiel opgenomen, in het deel met 50 km/uur zijn incidenteel parkeermogelijkheden in de berm en in de landelijke delen met 60 km/uur wordt ingezet op groene bermen. In de hele Ringvaartzone wordt parkeren op eigen terrein gestimuleerd.

Voor wandelaars zijn in de landelijke delen (buiten de bebouwde kom) smalle paden in de berm opgenomen. Deze paden refereren aan de jaagpaden die vroeger langs de Ringvaart lagen.

Continuïteit water en de oevers

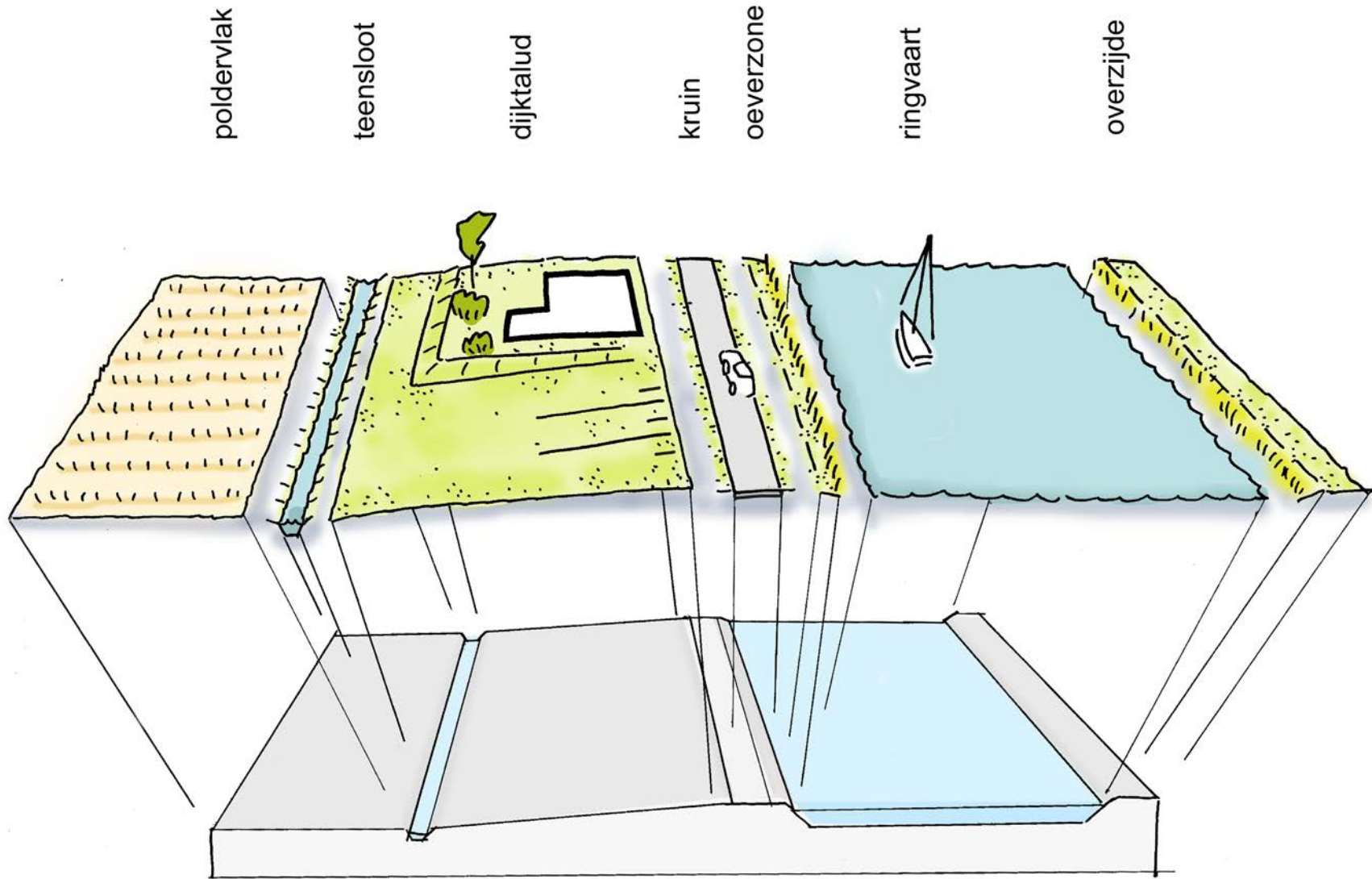
Ook voor de oevers geldt continuïteit als richtlijn. Een mooi principe is de dubbele oever, waarin de oevervegetatie door een extra beschoeiing wordt beschermd tegen de golfslag op de Ringvaart. Vooral aan de buitenzijde van de Ringvaart is de dubbele oever kansrijk, omdat die hier in de oever gegraven kan worden wat niet ten koste gaat van de boezemcapaciteit. Bij het Amsterdamse Bos en bij Heemstede zijn deze dubbele oevers inmiddels gerealiseerd.

Enheid in straatmeubilair

Ook het straatmeubilair dat speciaal voor de Ringdijk is ontworpen draagt bij aan de samenhang. Het gaat om banken, picknicktafels van oude meerpalen (passend bij de historie van de dijk en vaart) en om een specifiek type oplaadpalen voor elektrische fietsen.

Speciaal ontworpen straatmeubilair voor de Ringdijk.

Ambities

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

De opbouw van de grondvorm van de Ringvaartzone.

Herinrichting van de Ringvaardijk

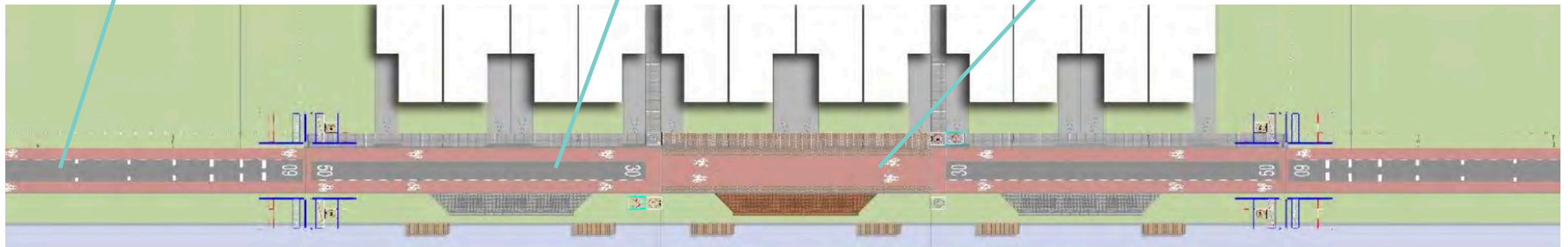
60 km/h zone

50 km/h - 30 km/h zone

30 km/h zone

Principeprofiel voor de Ringvaardijk (gemeente Haarlemmermeer)

1. OPGAVE

2. ANALYSE

3. TIEN AMBITIES

4. WIE DOET MEE?

Gewenste beeldkwaliteit 60 km/h zone

Ambities

1

2

3

4

5

6

7

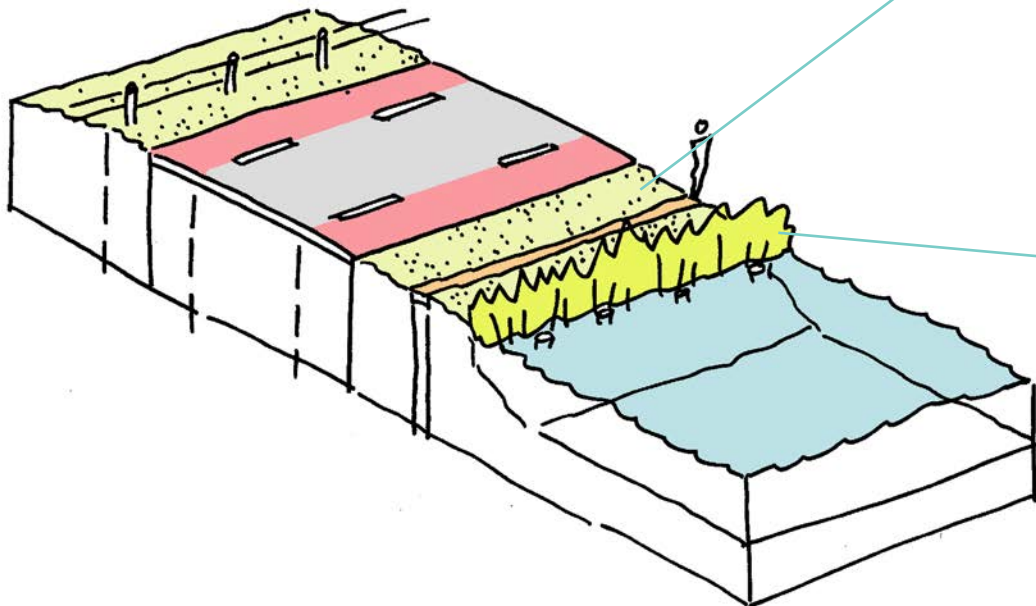
8

9

10

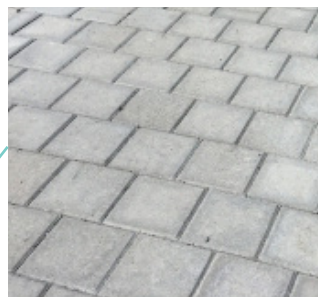
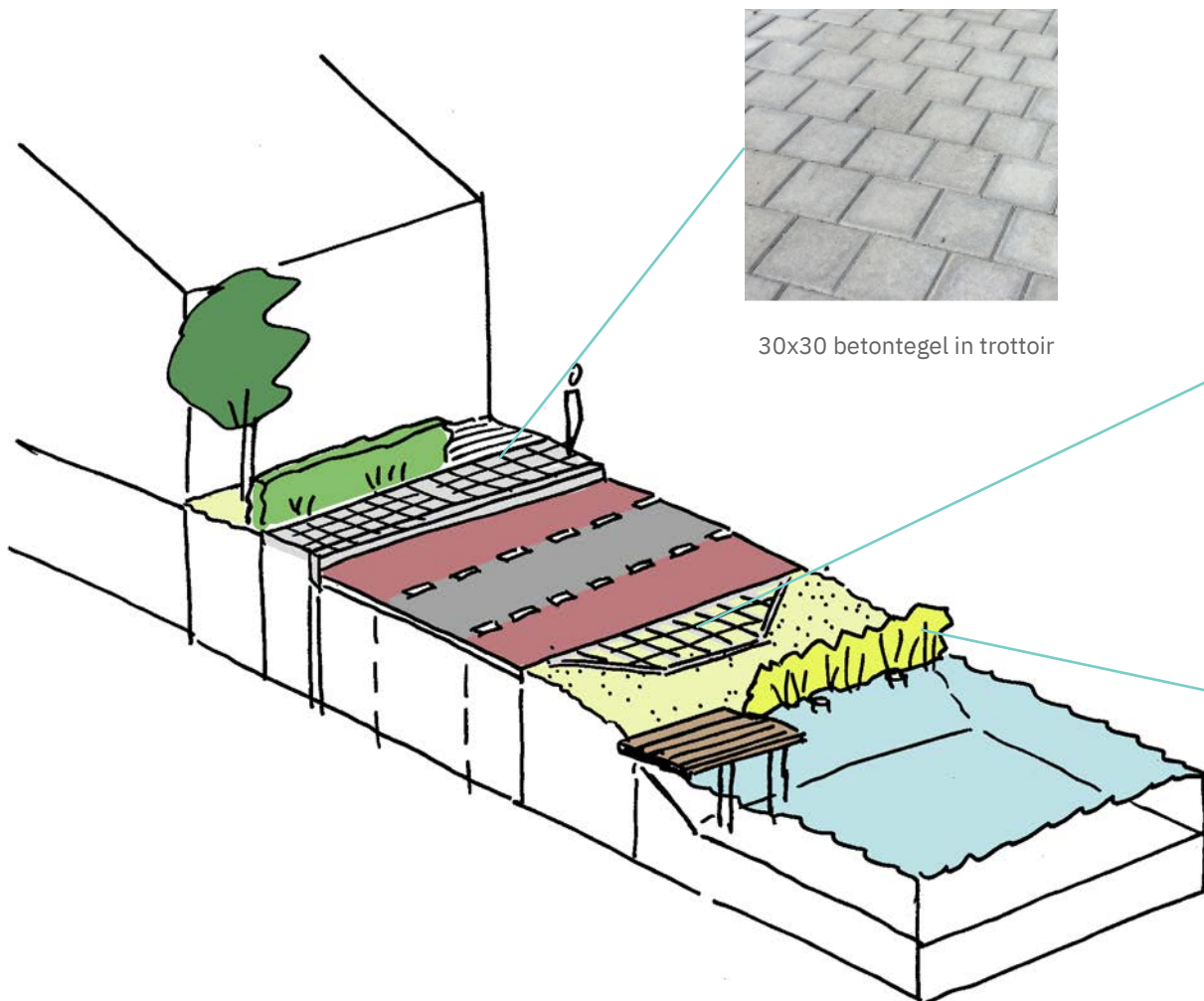

Struinp pad met een bloemrijke berm en een gevarieerde oever.

Dubbele oever (bij het Amsterdamse Bos)

Gewenste beeldkwaliteit 30 km/h - 50 km/h zone

30x30 betontegel in trottoir

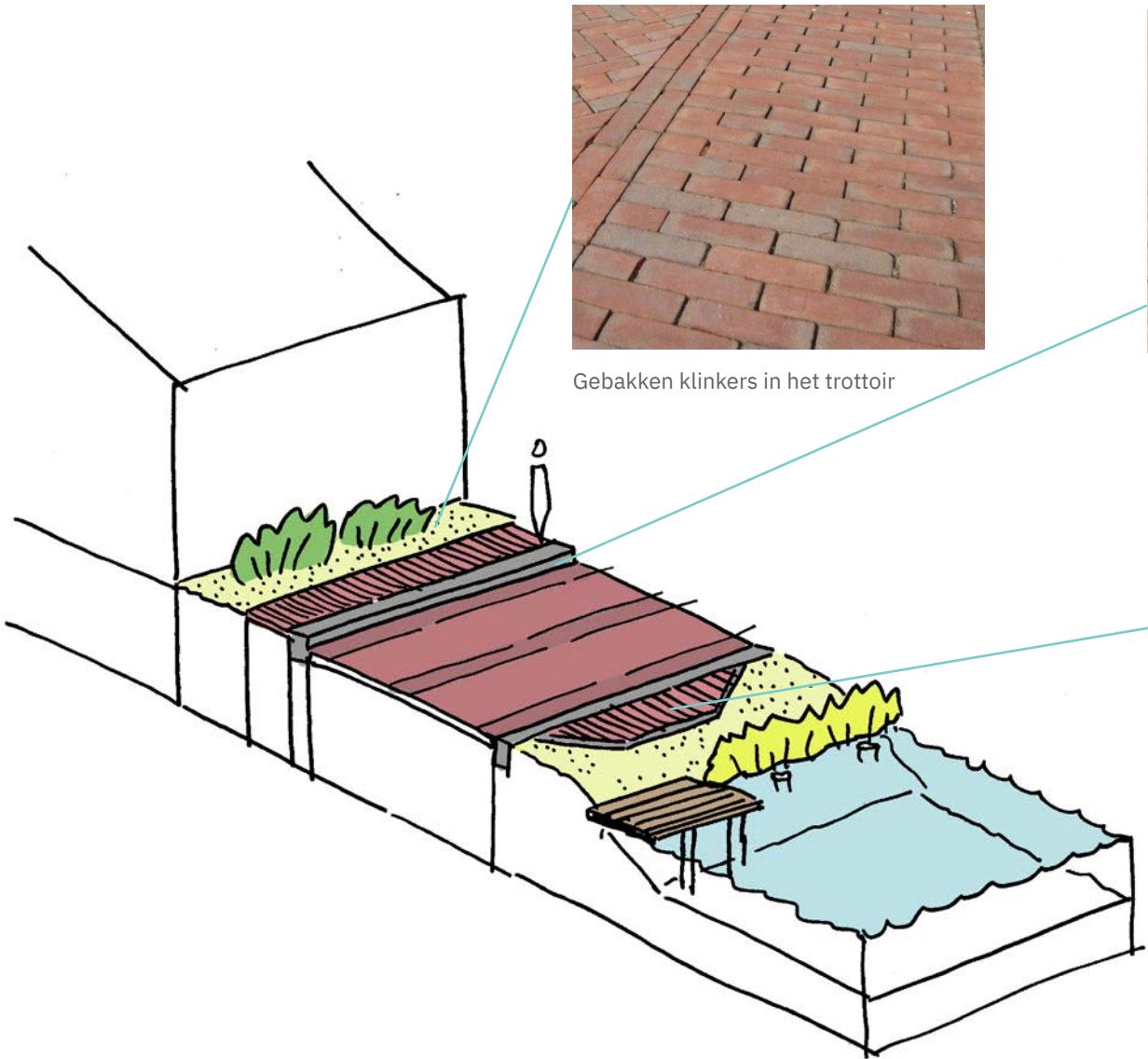
Betonstraatstenen bij parkeerplaatsen

Dubbele oever (bij Heemstede)

Gewenste beeldkwaliteit dorpskernen 30 km/h

Ambities

Gebakken klinkers in het trottoir

Speciale band op bijzonder plekken

Verharding van de parkeerplaatsen

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Ambitie 3. Maak de vormgeving van de dwarsrelaties ondergeschikt aan de kracht en continuïteit van de Ringvaart

In de Ringvaartzone liggen vele bruggen, viaducten en diverse aquaducten.

Bruggen

De bruggen over de Ringvaart laten een grote diversiteit zien, met een groot aandeel ophaalbruggen. Omdat veel bruggen aan vervanging toe zijn, ligt daar voor de komende jaren een belangrijke ontwerpogave. Bij de vormgeving van de bruggen is het essentieel de continuïteit van de Ringvaart en Ringdijk te respecteren. Dat vraagt om royale overspanningen en een luchtig, transparant beeld. Ook verdient de vormgeving van de onderkant van de brug de nodige aandacht. In dwarsrichting kunnen de bruggen juist een accent vormen als schakel in routestructuren of als poort de polder in.

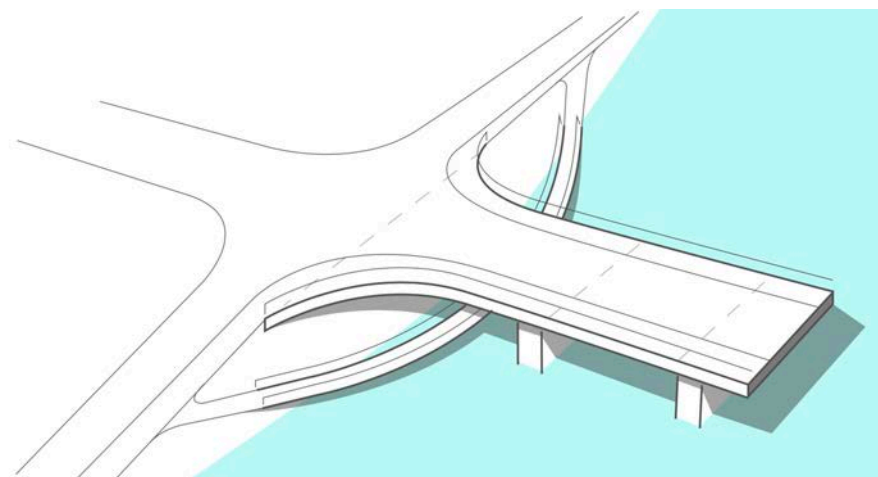
Bij de bruggen hebben landschappelijke oplossingen de voorkeur boven bouwkundige, bijvoorbeeld een groen talud in plaats van een damwand. De groene aanlandingen en taluds kunnen ook van betekenis zijn voor de biodiversiteit. Afhankelijk van de plek van de brug in de routestructuren kunnen recreatieve rustplekken in het ontwerp worden meegenomen.

We zetten de volgende aandachtspunten voor het ontwerp van de bruggen op een rij:

- een zorgvuldige architectuur, maar de brug hoeft niet iconisch te zijn,
- geïnspireerd op de (historische) kenmerken van de plek,
- duurzaam in onderhoud en verschijning,
- zorgvuldig en duurzaam in detaillering en materiaalgebruik,
- een integraal dag- en nachtbeeld,
- verlichting vormt een integraal onderdeel,
- een open en transparant beeld (bijvoorbeeld de leuning).

Continuïteit van de fietsroute langs het water (stationsgebied Delft).

Principe van continuïteit in de fietsverbinding langs het water.

Ambities

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

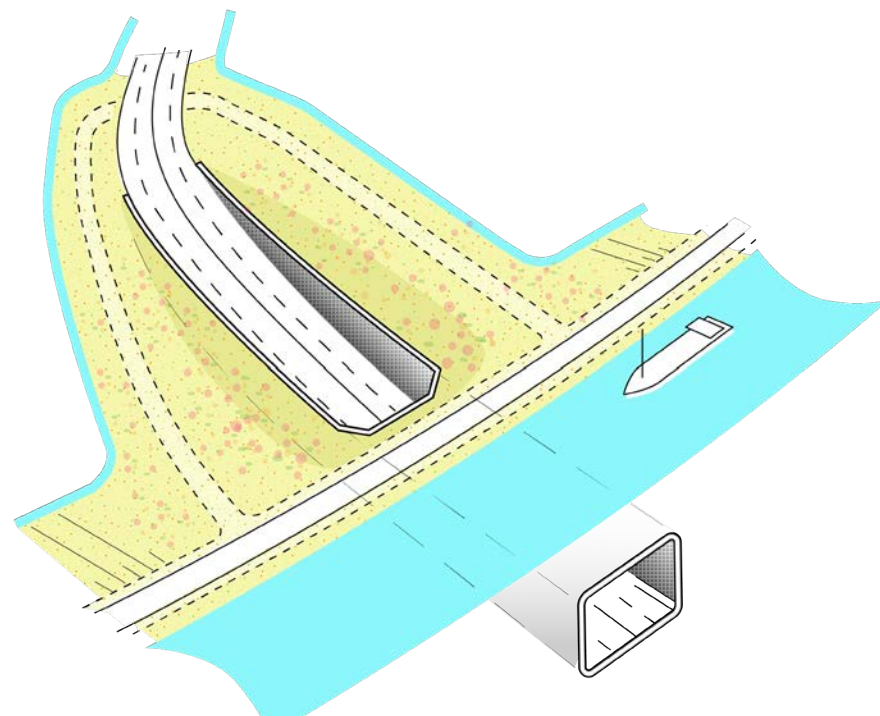
Viaducten

Naast bruggen zijn er nogal wat viaducten over de Ringvaart. Hiervoor geldt:

- de continuïteit van de Ringvaart en Ringdijk gaat altijd voor,
- ruime doorzichten,
- geen (extra) bochten en kronkels in dijk of vaart,
- zicht vanaf de dijk op het water maximaal open houden of maken,
- aandacht voor verlichting en sociale veiligheid op de Ringdijk,
- benutten van kansen voor meervoudig gebruik (ecologische verbinding, ontmoetingsplek).

De landschappelijke inpassing van de Zuidtangente bij Vijfhuizen zorgt voor een rustig landschappelijk beeld.

Principe van landschappelijk taluds met ecologische betekenis bij aquaduct.

Aquaducten en technische installaties

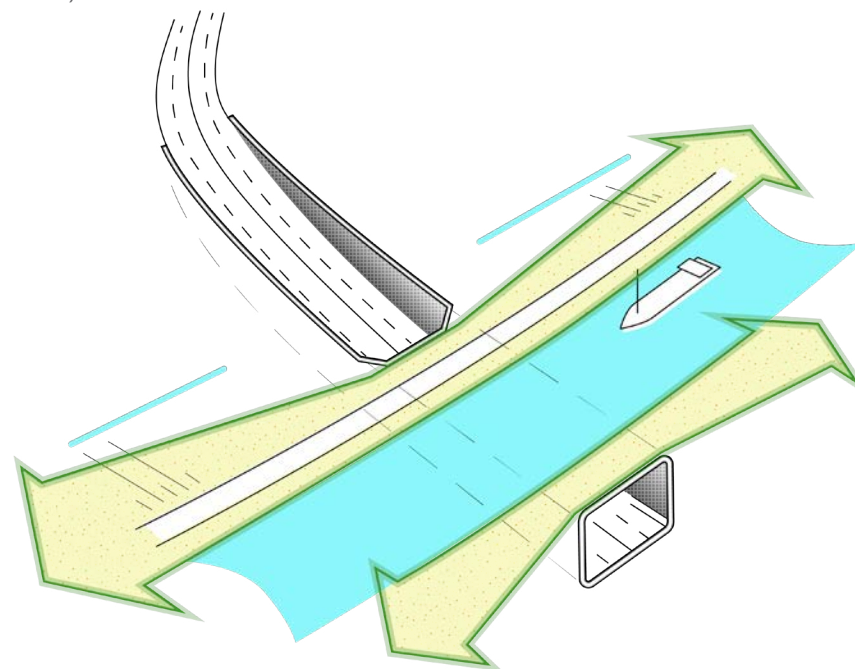
Ook bij de aquaducten is het zaak de continuïteit in de Ringvaartzone te respecteren en te zorgen voor een groen, landschappelijk beeld. Onder andere bij het bestaande aquaduct van de A4 is te zien dat de technische installaties van een aquaduct inbreuk kunnen doen op het beeld van de dijk. Naast een goede inpassing van de technische installaties gelden de volgende aandachtspunten:

- respecteer het tracé van de Ringdijk (geen extra knikken),
- waarborg het zicht op het water van de Ringvaart (geen obstakels in de oever),
- minimaliseer hekken en verharding.
- gebruik landschappelijke middelen in plaats van bouwkundige, bijvoorbeeld taluds in plaats van keermuren,
- geef taluds een meervoudige betekenis, onder andere voor biodiversiteit.

Een goed voorbeeld voor de vormgeving van een aquaduct is de inpassing van de Zuidtangent bij Vijfhuizen. Het aquaduct voegt zich in het landschap en de groene taluds met een gevarieerde kruidenvegetatie hebben een ecologische betekenis.

Voorbeeld van een continu profiel van landschappelijke bermen bij Weteringbrug.

Principe van continuïteit in de groene landschappelijke bermen bij een aquaduct.

Ambitie 4. Versterk de opbouw van het bebouwingslint

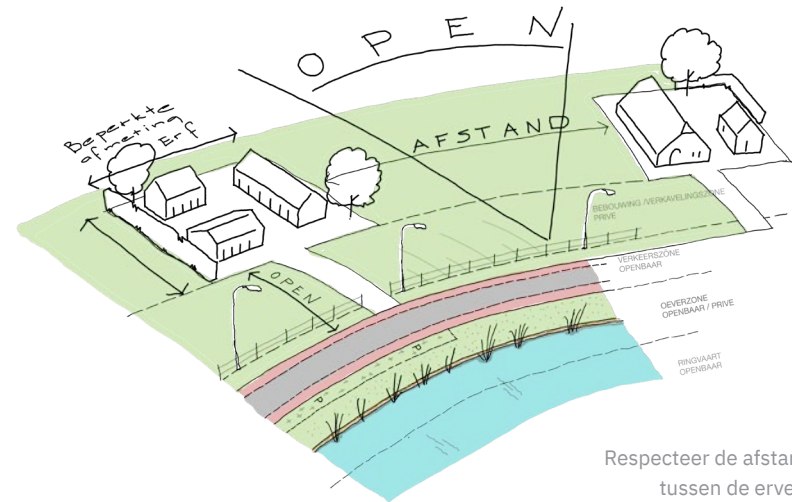
De essentie van de bebouwing in de Ringvaartzone ligt in het ritme van de negentien dorpen, de afwisseling van de bouwvolumes, de doorkijken tussen de bebouwing en de opbouw van de individuele gebouwen. In de hoofdprincipes voor de bebouwing maken we onderscheid in drie niveaus:

- het niveau van de Ringvaartzone als geheel,
- het niveau van de dorpen,
- het niveau van de bouwvolumes.

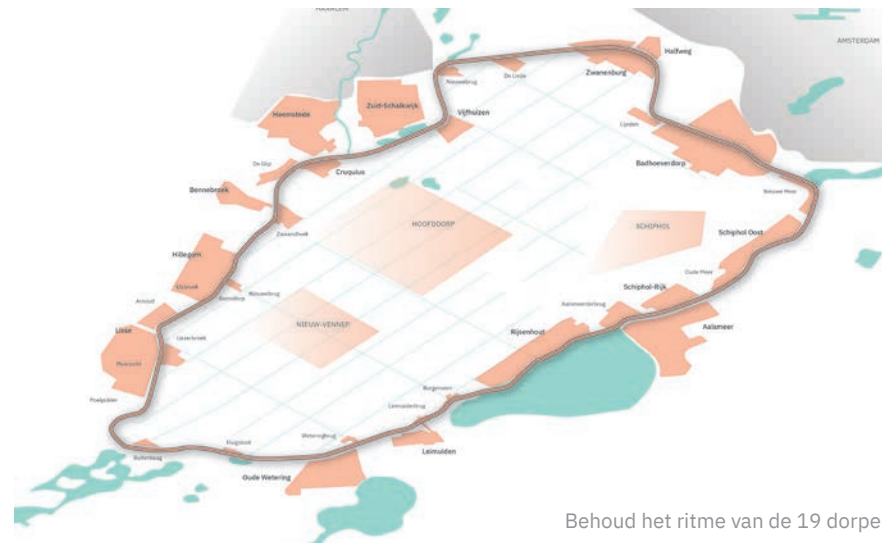
Niveau van de Ringvaartzone

Op het hoge schaalniveau is het behoud van het ritme van de negentien dorpen essentieel. Daarvoor gelden de volgende hoofdprincipes:

- houd de landelijke delen tussen de dorpen groen en open,
- respecteer de afstand tussen bebouwing; plaats noodzakelijke uitbreidingen van (agrarische) erven haaks op de dijk, zodat doorzichten overeind blijven,
- ontmoedig bedrijvigheid in de tweede lijne langs de dijk.

Respecteer de afstand tussen de erven.

Behoud het ritme van de 19 dorpen.

Ambities

1

2

3

4

5

6

7

8

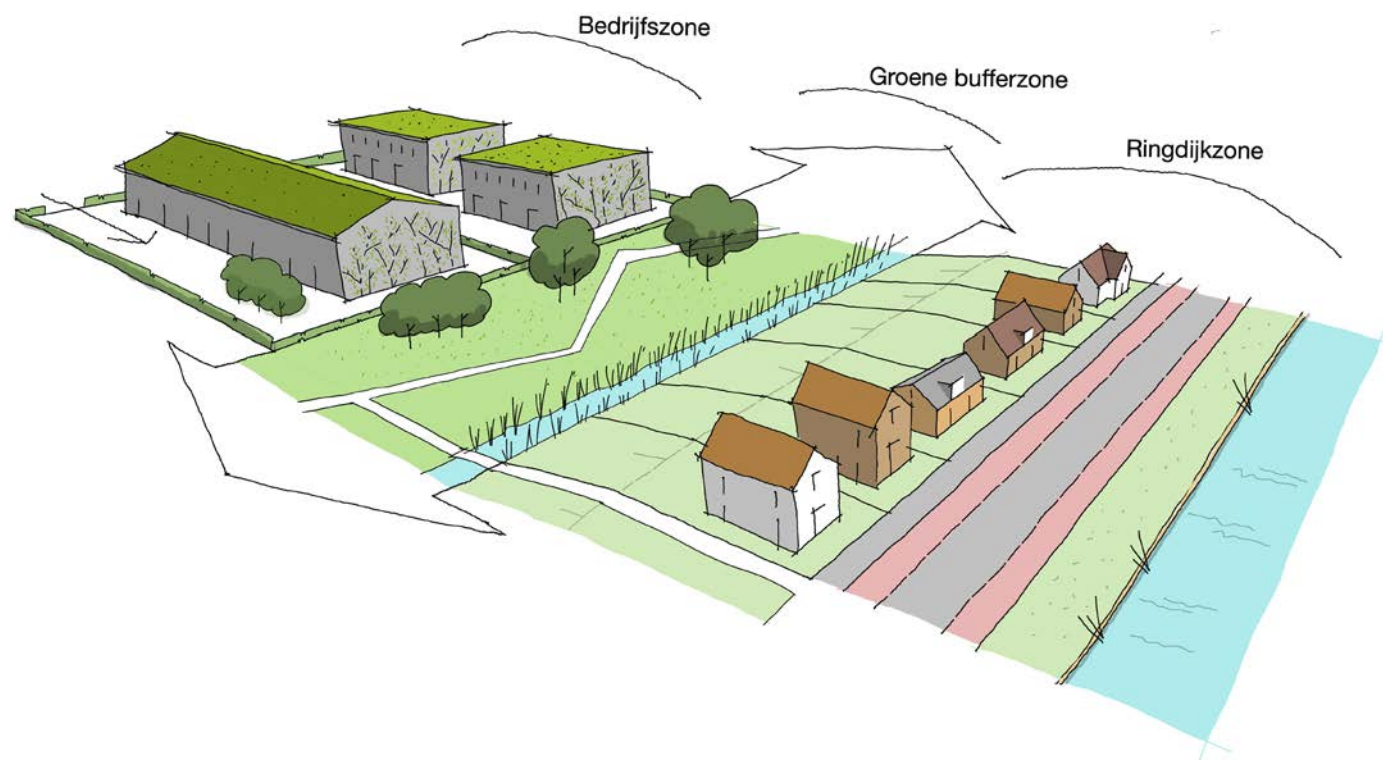
9

10

Niveau van de dorpen

Op het niveau van de dorpen gelden de volgende hoofdprincipes:

- behoud doorkijkjes in de dorpen bij uitbreiding of nieuwbouw langs of onderaan de dijk, bijvoorbeeld door voldoende afstand te houden tot de zijdelingse perceelgrens en schuurtjes niet op maar onderaan de dijk te bouwen,
- voorkom een harde confrontatie tussen grootschalige bedrijvigheid met de Ringdijkbebouwing, bijvoorbeeld door een groene inrichting van de tussenzone en behoud van de doorzichten,
- zorg voor een goede ruimtelijke inpassing van de bebouwing in de bedrijfszone,
- verminder de hittestress en draag bij aan biodiversiteit en waterberging.

Voorkom harde confrontatie tussen bedrijfsbebouwing en Ringdijkbebouwing.

Ambities

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Niveau van de bouwvolumes

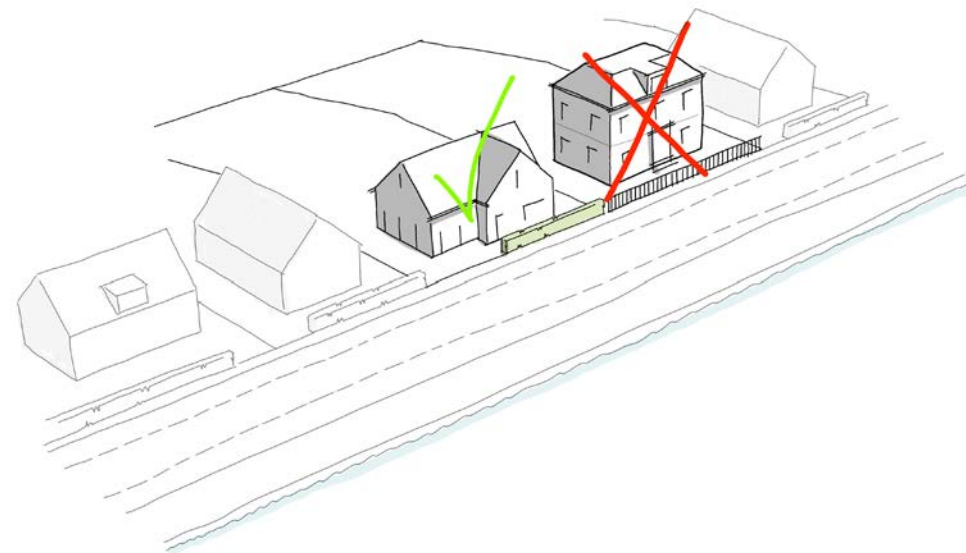
Op het lage schaalniveau van de bouwvolumes maken we een onderscheid tussen de kleinschalige bebouwing ('kleine korrel') en de grote volumes van bedrijfsgebouwen ('grote klonten').

Aandachtspunten 'kleine korrel'

- Stimuleer een gevarieerde bebouwingslijn die bij voorkeur samenhangt met de hoogte van de bebouwing; plaats hogere panden verder naar achteren dan lagere panden. Dit moet wel passen in de context; in een centrumgebied liggen de rooilijnen vaak dicht bij de weg.
- Plaats bij aansluitingen van wegen op de Ringdijk de bebouwing naar achteren, zodat er ruimte is voor een tuin of plantsoen.
- Houd de kleine korrel klein (maximaal 2 lagen en een kap, waar nu 1 laag met een kap is dit zo mogelijk behouden en niet vergroten).
- Laat aanbouwen en andere kleinschalige uitbreidingen passen bij de schaal van het bestaande gebouw.
- Geef aandacht aan de vormgeving van de kap; voorkom te grote dakkapellen in verhouding tot de kap, plaats de dakkapellen bij voorkeur in een lijn, maak een heldere dakvorm.
- Maak vrijstaande bijgebouwen ondergeschikt aan het hoofdgebouw: plaats de bijgebouwen bij voorkeur onderaan het dijktaflood voor behoud van doorzichten.
- Parkeer auto's zo veel mogelijk op eigen erf, bij voorkeur achter of naast de woning.

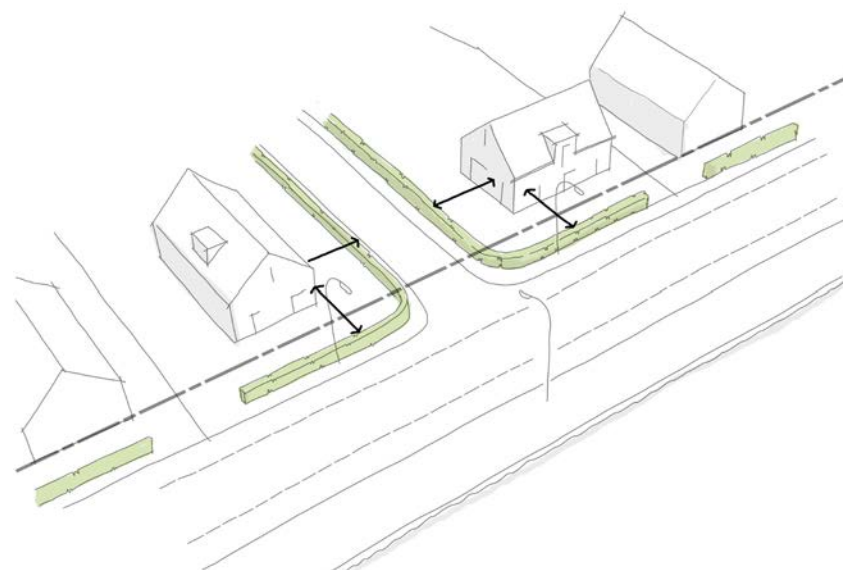
'Kleine korrel': voorkom te grote dakkapellen, respecteer de afstand tussen bebouwing en plaats bijgebouwen naar achteren.

Houd de kleine korrel klein en sluit aan op de verhoudingen van de bebouwing in de omgeving.

Ruimte voor groen bij aansluitingen op de Ringdijk.

Creëer ruimte bij wegaansluitingen.

Ambities

1

2

3

4

5

6

7

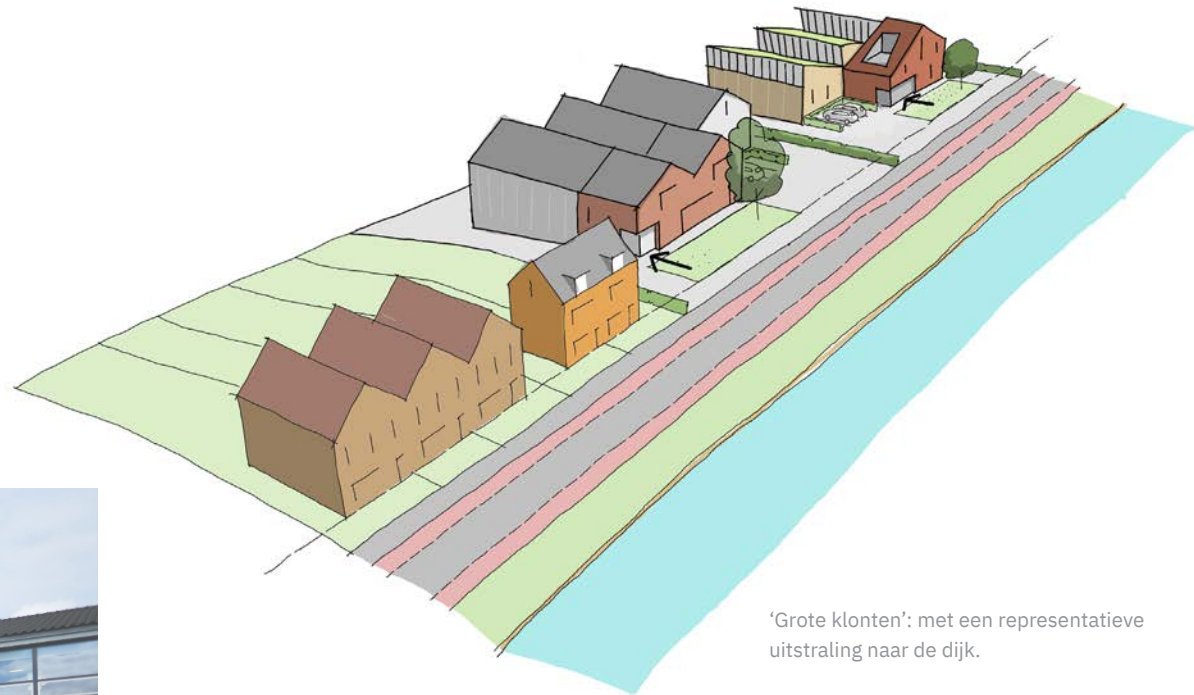
8

9

10

Aandachtspunten 'grote klonten'

- Bouw nieuwe 'grote klonten' alleen onder architectuur.
- Plaats grote gebouwen naar achteren.
- Zorg voor een representatieve uitstraling naar de weg, door een groene inrichting van het voorterrein en door het representatieve deel van het gebouw, zoals kantoor en entree, naar de dijk te oriënteren.
- Parkeer op eigen terrein en richt de parkeerplaatsen groen in.

'Grote klonten': met een representatieve uitstraling naar de dijk.

Voorbeeld goede inpassing parkeren met haagafscherming (Aalsmeerderdijk).

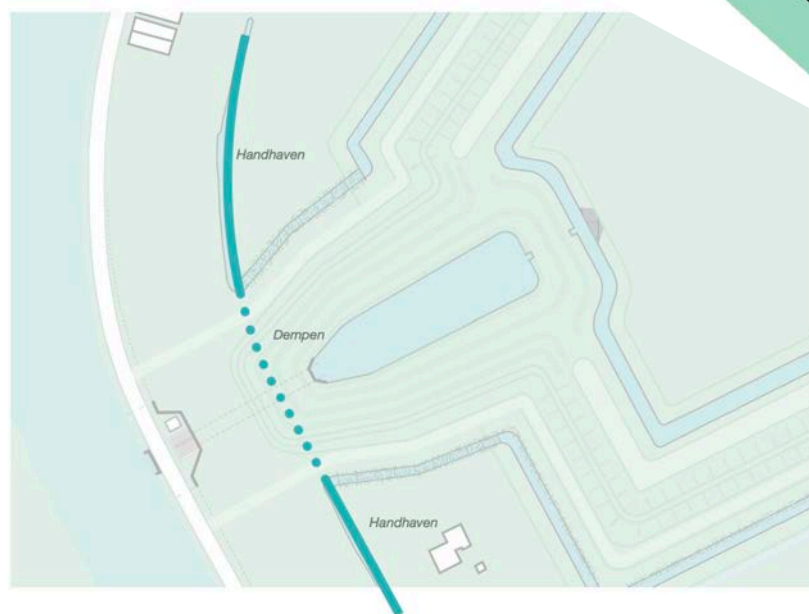
3.3 DUURZAME RING

Ambitie 5: geef ruimte aan klimaatadaptatie

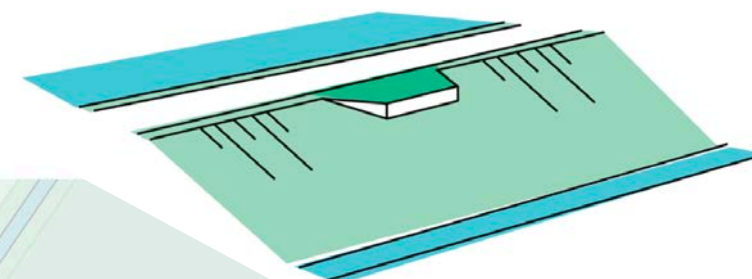
Klimaatverandering vraagt extra aandacht voor het watersysteem van de Ringvaart. Hevige regenbuien vragen om verruiming van de bergingscapaciteit en de periodes van droogte maken het nog belangrijker om het water vast te houden.

Ook voor de waterhuishoudkundige aanpassingen is het belangrijk dat zij zich voegen in het grotere geheel van de Ringvaartlandschap, zodat niet een reeks van incidenten ontstaat. Te denken valt aan verruiming van de teensloot voor seizoensberging met royale rietstroken. Ook 'waterparels' aan de voet van de dijk, zoals het park Zaanshoek dat zoet kwelwater vasthoudt, zijn passende aanvullingen.

Bij extra voorzieningen voor piekberging, zoals de piekberging die aan de Lisserdijk wordt gerealiseerd, is het belangrijk de continuïteit van het dijklichaam te respecteren. Deze plekken kunnen ook een betekenis krijgen als rust- of uitkijkpunt. Integratie van uitzichtpunten of informatievoorzieningen in de projecten vergroot het waterbewustzijn.

Ontwerp van de piekberging aan de Lisserdijk.

Uitzichtpunt bij de piekberging door een bordes aan de dijk.

Ambities

1

2

3

4

5

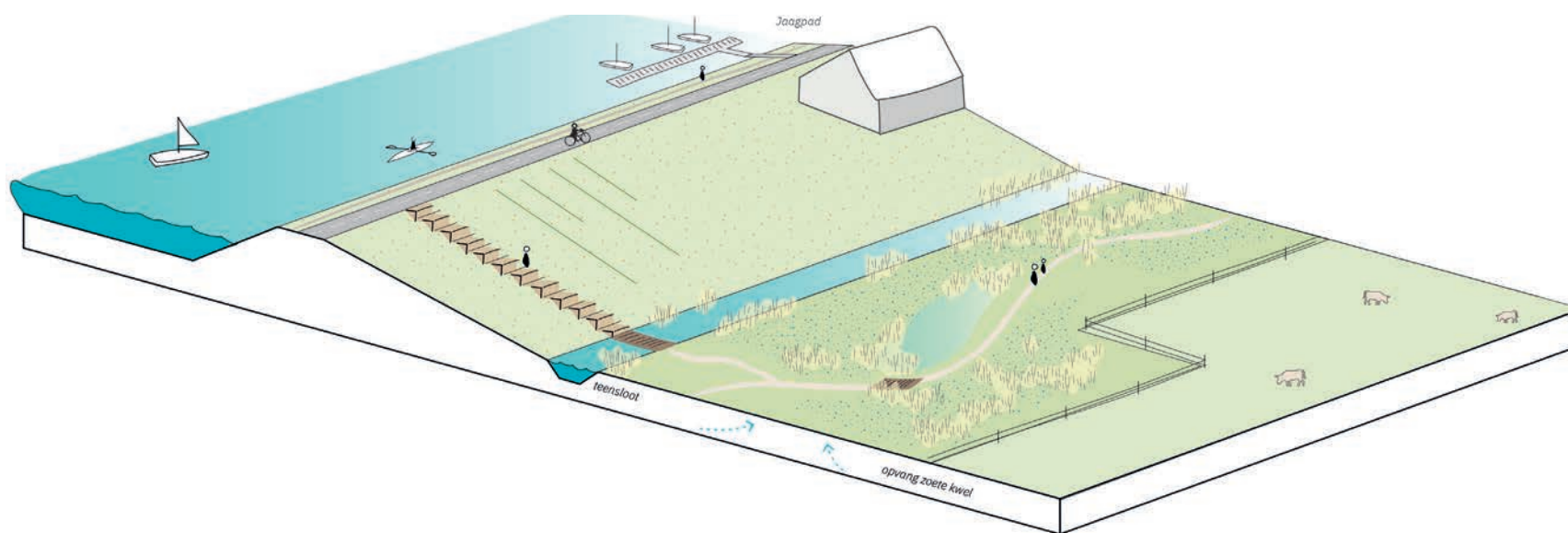
6

7

8

9

10

Waterparels langs de dijk met een betekenis voor recreatie, ecologie en waterberging.

Ambitie 6: zorg voor meer biodiversiteit

De Ringvaartzone is een ecologische schakel tussen binnenduinrand en veenweidepolders. De toepassing van een specifiek Ringvaartsortiment kan deze betekenis versterken. Bouwstenen voor dit Ringvaartsortiment zijn: natuurvriendelijke oevers langs het water, bloemrijke vegetaties op de taluds, heesters op de dijk (passend binnen de veiligheidseisen van het Hoogheemraadschap), begeleidende laanbeplantingen langs de dijk, 'waterparels' aan de voet van de dijk, monumentale bomen bij de polder-entrees en loofbossen. Door de samenstelling van de vegetaties en beplantingen af te stemmen op de verschillen in de ondergrond van de Haarlemmermeer (veen, klei en zand) ontstaat extra variatie.

Meer bloemrijke vegetaties en vruchtdragende werken ook door in de insectenstand en de variatie van vogelsoorten. Uitbreiding van natuurvriendelijke oevers en 'waterparels' langs de dijk zijn gunstig voor de ringslang. Ook zijn nieuwe passages tussen de Ringvaart en het waterstelsel in de polder wenselijk voor de uitwisseling van marterachtigen, zoals de wezel en hermelijn. Verschillende vleermuizen gebruiken de Ringvaart als vliegroute. Voor het behoud van hun rust en fourageerplekken zijn de grote bomen en het extensieve gebruik van historische gebouwen belangrijk.

Bij bouwprojecten kunnen natuurinclusieve maatregelen zoals de toevoeging van vleermuiskasten en vegetatiedaken de ecologische betekenis van de Ringvaartzone nog verder versterken.

Ook gaan vegetatiedaken en minder verharding in de woonkernen hittestress tegen.

De Ringvaartzone als ecologische schakel op regionaal niveau.

Ambities

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Ecologische schakels op lokaal niveau.

Natuurvriendelijke oever

Markante bomen bij theehuis Cruquius

Bloemrijk dijktaalud

Ambitie 7: stimuleer korte omlopen

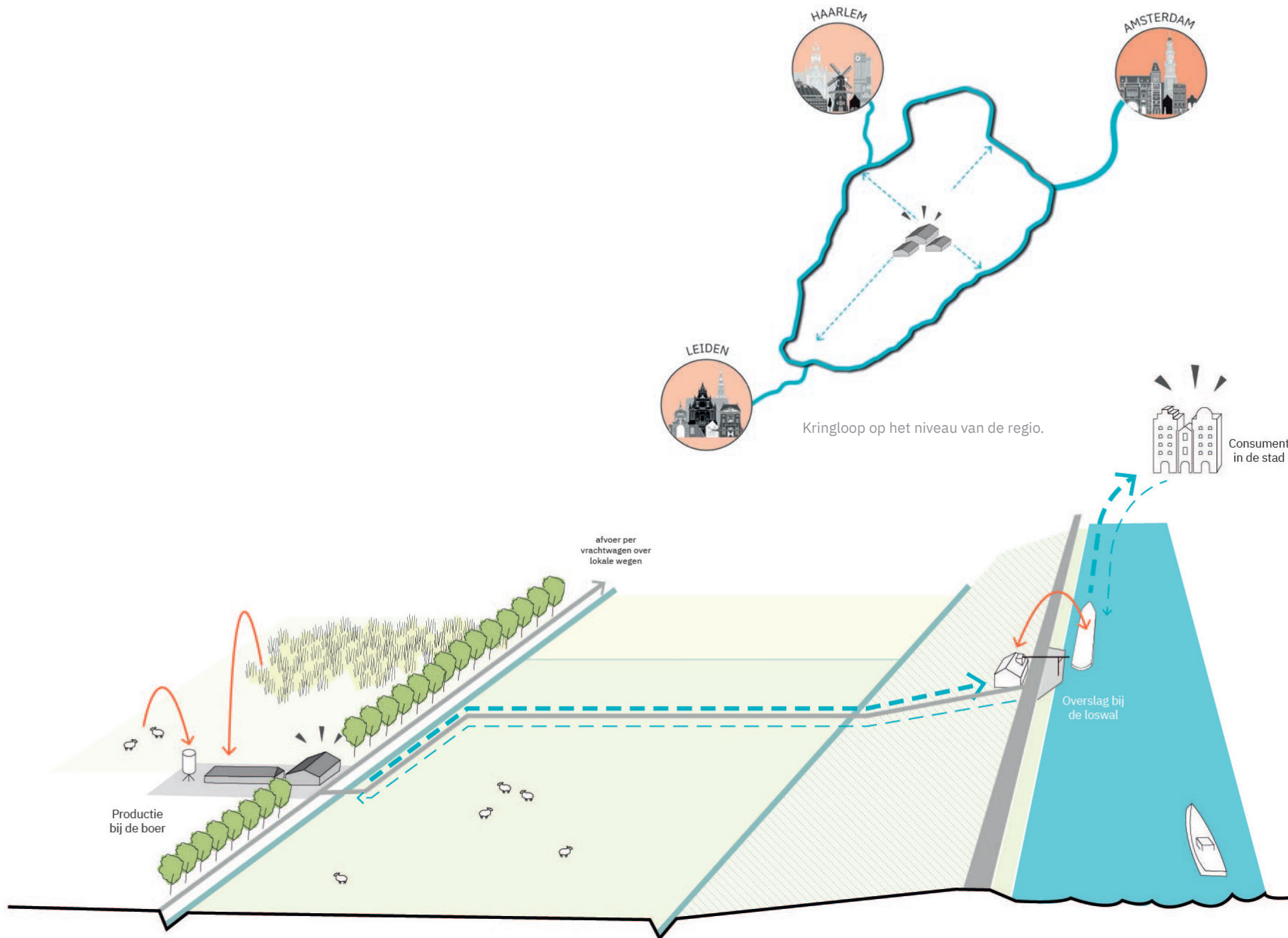
Ook voor de Ringvaartzone geldt het algemene motto van 'kringlopen zo klein als kan, zo groot als nodig'. Langs de Ringvaart zijn kansen voor innovatieve overslagpunten voor regionale producten uit de polder al of niet gecombineerd met toeristische vaarroutes naar Amsterdam, Haarlem en Leiden. Op het niveau van de polder zijn kleinschalige verkooppunten van polderproducten aantrekkelijk voor wandelaars, fietsers en watersporters.

Van oudsher liggen er overslagpunten langs de Ringvaart.

Verkoop van lokale producten bij Stal Jasper (Hillegommedijk nabij Beinsdorp).

Ambities

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Kringloop op het niveau van de polder.

3.4 UITNODIGENDE RING

Ambitie 8: speel de zone tussen weg en water zoveel mogelijk vrij

De Ringvaartzone vormt de buitenruimte voor duizenden mensen, waar wordt gefietst, gewandeld en gevaren. Soms is er sprake van conflicterend gebruik tussen recreanten en bewoners of recreanten onderling. Vooral de zone tussen weg en water staat onder druk, wat mede in de hand wordt gewerkt door de verkoop van delen van de oever aan particulieren. Om het gebruik in goede banen te leiden is in de loop van de jaren een wirwar van bordjes en anti-parkeervoorzieningen ontstaan.

De gemeente wil stimuleren en enthousiasmeren om meer lijn in de inrichting van de oevers te krijgen. Een belangrijk hulpmiddel daarbij is het principe-profiel dat door de gemeente is ontwikkeld (ambitie 2). Vooruitlopend hierop is het opruimen van vervallen steigers of bootjes die niet meer worden gebruikt een eerste stap voor herstel van het vrije uitzicht over de Ringvaart. Ook meer toezicht op de regels die in het bestemmingsplan zijn vastgelegd voor onder andere de steigers draagt bij aan een rustiger beeld.

Ambities

1

2

3

4

5

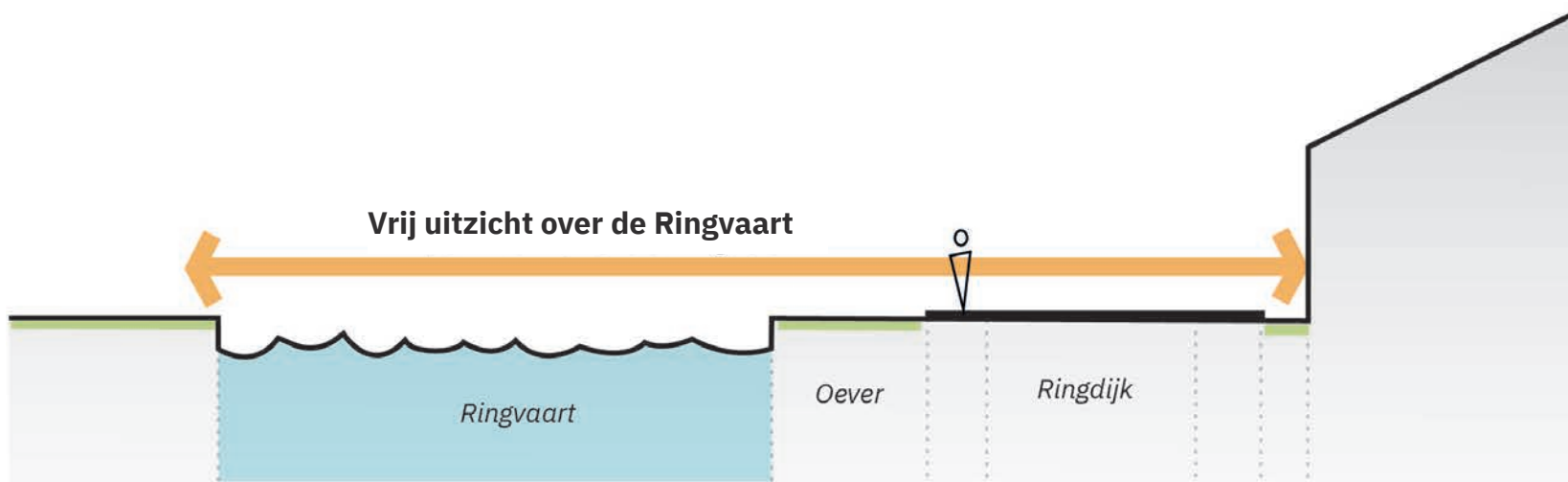
6

7

8

9

10

Groene loswal bij Weteringbrug.

Groene berm bij Weteringbrug.

Ambitie 9: leg recreatieve voorzieningen aan op betekenisvolle plekken in het landschap

Langs de Ringvaart zijn prachtige aanleidingen voor recreatieve rustplekken, bijvoorbeeld bij de gemalen, de forten en de loswallen. Als richtlijn geldt dat nieuwe rustplekken op betekenisvolle plekken in het landschap worden aangelegd. Dat levert plekken op die specifiek zijn voor de Ringvaartzone en de identiteit versterken. Te denken valt aan drie hoofdtypen: rustplekken aan het water waar je vanaf een laag standpunt de Ringvaart kan beleven, rustplekken op de voormalige loswallen en rustplekken geïntegreerd in de buitenruimtes van gemalen en forten.

1. Rustplek aan het water.

Ambities

1

2

3

4

5

6

7

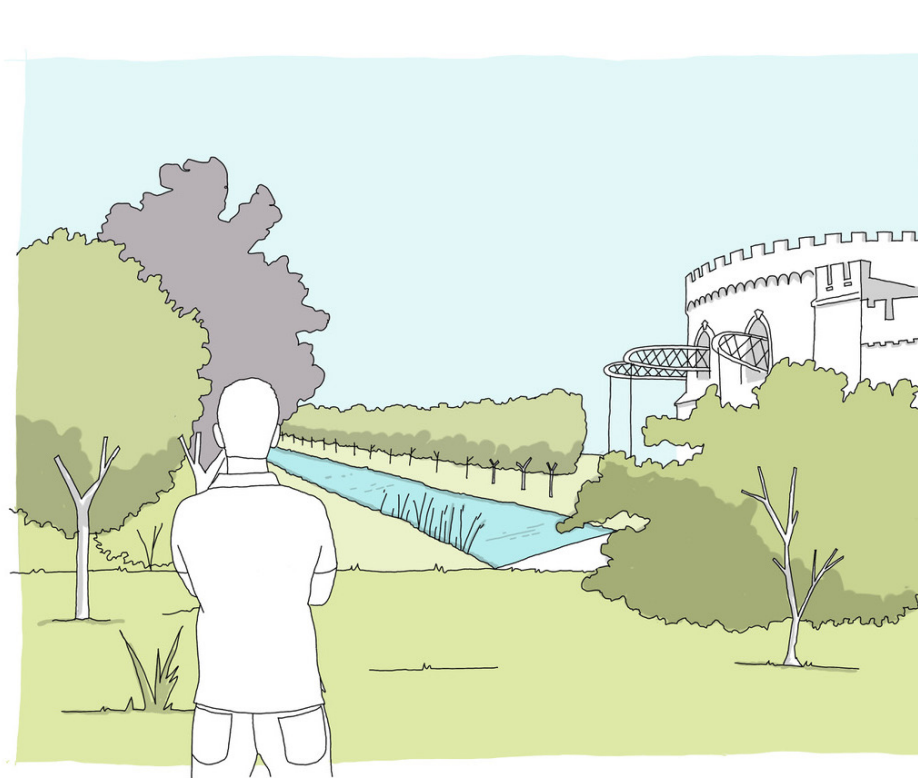
8

9

10

2. Rustplek bij een loswal.

3. Uitkijkpunt bij gemalen en forten.

Ambitie 10: zoek ruimte voor verdere programmering

De laatste ambitie is: zoek de ruimte! Hoewel de Ringvaartzone intensief wordt gebruikt, blijkt het soms mogelijk om het recreatief gebruik beter te spreiden. Een mooi voorbeeld is het Ringdijkpark bij Aalmeerderbrug dat lucht geeft achter de dijkbebouwing. Ook het water biedt kansen voor nieuwe vormen van gebruik, bijvoorbeeld in de vorm van drijvende recreatievoorzieningen. Daarnaast biedt de overkant van de Ringvaart mogelijkheden, die samen met de buurgemeentes opgepakt kunnen worden. Een inspirerend voorbeeld zijn die rustplekken die aan de oever van de Ringvaart bij het Amsterdamse Bos zijn gemaakt.

Drijvende horeca-voorzieningen (centrum Delft)

Recreatievoorzieningen aan de buitenzijde van de Ringvaart (Molenplas).

Het benutten van de potenties van het water in de inrichting van de buitenruimte van het gemaal Leeghwater.

Ambities

1

2

3

4

5

6

7

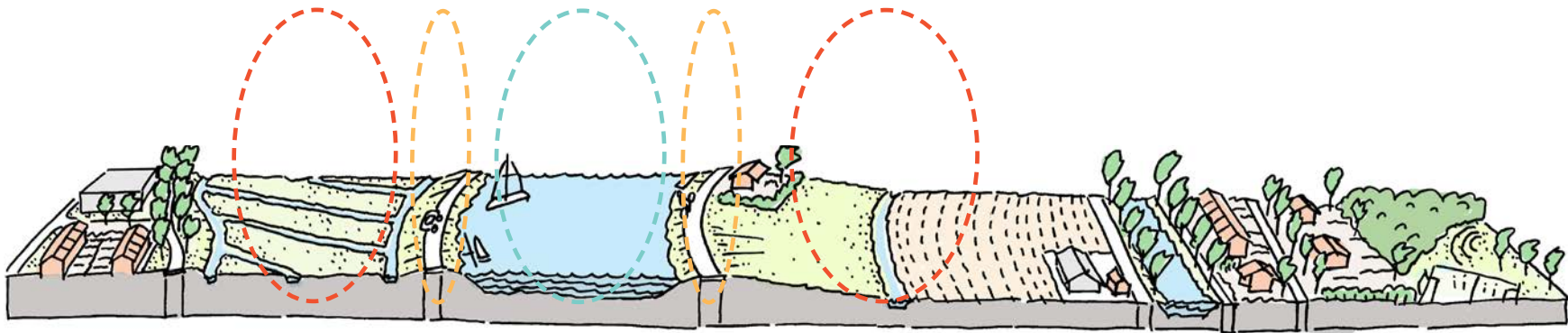
8

9

10

Het Ringdijkpark bij Aalsmeerderbrug benut de ruimte aan de voet van de Ringdijk en biedt een mooi perspectief op het flauwe talud en de kerktoren van Aalsmeer.

Verschillende zones rond de Ringvaart met ruimte voor verdere programmering.

4. WIE DOET MEE?

4.1 Ringcommunity

4.2 Hoe wordt het
beeldkwaliteitsplan gebruikt?

4.1 DE RINGCOMMUNITY

Het gemeentelijke Beeldkwaliteitsplan schetst een koers voor een mooiere en sterkere Ringvaartzone. Richtinggevend daarbij is het streefbeeld van een regionaal ringpark. De koers vraagt om betrokkenheid van vele partijen, zowel overheden als particulieren. Uiteenlopende groepen zullen zich in deze ontwikkeling moeten herkennen en hun steentje moeten bijdragen. Voortbouwend op het bestaande netwerk van samenwerkende partijen zal gewerkt moeten worden aan een 'ringcommunity' van: bestuurders en ondernemers, plannenmakers en plannentoetsers, terreinbeherende natuurorganisaties en vele bewoners en gebruikers.

samenwerking van publieke partijen	Hoogheemraadschap van Rijnland, Gemeenten overkant (10); Haarlem, Heemstede, Bloemendaal, Amsterdam, Amstelveen, Aalsmeer, Kaag en Braassem, Teylingen, Lisse, Hillegom, Provincies Noord-Holland en Zuid-Holland, Metropool Regio Amsterdam, samenwerkingsverband Zuid-Kennemerland, samenwerkingsverband Bollenstreek, samenwerkingsverband Leidse regio, Rijkswaterstaat, Prorail
terreinbeherende natuurorganisaties	Landschap Noord-Holland (Bennebroekbos, eendenkooi Stokman), Staasbosbeheer (Zwaansbroek), Recreatieschap Noord-Holland (park Zwaanshoek, park Zwanenburg), gemeente Amsterdam (Amsterdamse Bos)
maatschappelijke organisaties,	Dorpsraden van Zwanenburg, Lijnden, Badhoevedorp, Nieuwe Meer, Oude Meer en Aalsmeerderbrug, Rijsenhout, Burgerveen, Weteringbrug, Vredeburg, Buitenkaag en Huigsloot, Lisserbroek, Beinsdorp, Zwaanshoek, Cruquius, Vijfhuizen en Nieuwe Brug, historische verenigingen, culturele verenigingen zoals Cruquius museum, Kunstfort Vijfhuizen, Boerderij Dijkzicht, Podium voor Architectuur
ondernemers	Agrariërs, recreatieondernemers, Ondernemers Platform Hollandse Plassen, Haarlemmermeers Ondernemers Platform

4.2 HOE WORDT HET BEELDKWALITEITSPLAN GEBRUIKT?

Het Beeldkwaliteitsplan raakt aan verschillende rollen van de gemeente:

- een gemeente die agendeert en inspireert,
- een gemeente die zorgt voor goed opdrachtgeverschap,
- een gemeente die regie voert en toetst.

Ter inspiratie op uiteenlopende schaalniveaus

Het beeldkwaliteitsplan is een uitnodiging naar andere overheidspartijen, zoals: provincie, hoogheemraadschap en de gemeentes 'aan de overkant'. Het gaat dan onder andere om de afstemming van projecten, zoals de ontwikkeling van het 'waterfront' van het Amsterdamse Bos langs de Ringvaart. Ook de ontwikkeling van de Westeinderscheg die de Provincie Noord-Holland gaat trekken en waarin de gemeentes Haarlemmermeer en Aalsmeer meedoen, is een goed voorbeeld.

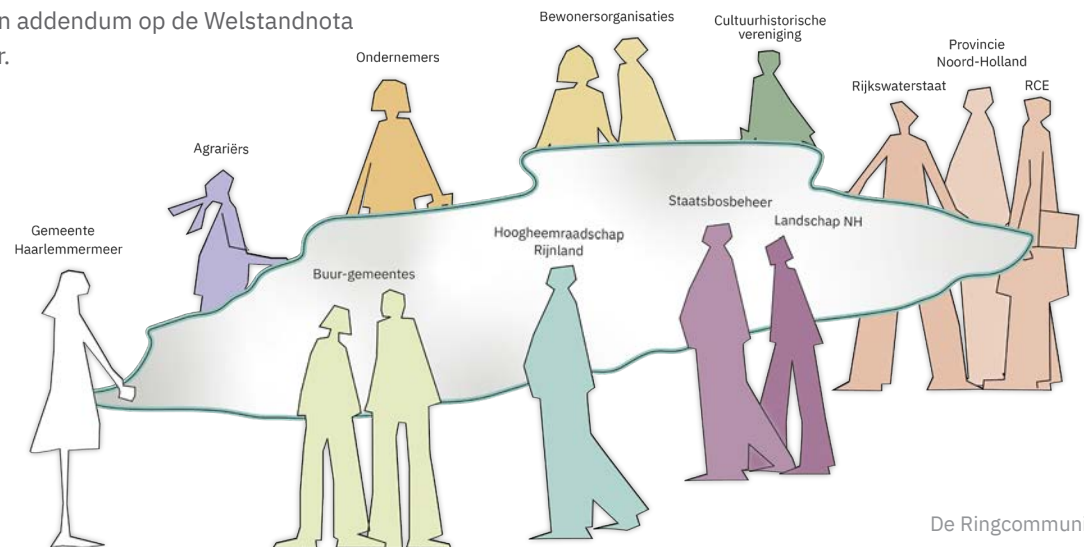
De uitnodiging of inspiratie wordt aan het begin van een planproces meegegeven. Per situatie kan het verschillen hoe streng de aandachtspunten zullen zijn. Welstand kan daar bij adviseren, bijvoorbeeld in de vooroverleggen over projecten.

Voor goed opdrachtgeverschap

Het Beeldkwaliteitsplan geeft houvast voor de opdrachtformulering voor de ruimtelijke inpassing van infrastructurele opgaves, waaronder de vervanging van bruggen.

Voor toetsing van plannen

Het Beeldkwaliteitsplan helpt bij de toetsing van plannen, zowel de plannen van andere overheidspartijen als particuliere partijen. Dat geldt onder andere voor de verstrekking van de Omgevingsvergunningen op uiteenlopende schaalniveaus: van de spreekwoordelijke dakkapel (particuliere verbouwingen) tot een aquaduct. Voor de toetsing van plannen wordt het beeldkwaliteitsplan een addendum op de Welstandnota Haarlemmermeer.

Colofon

De rapportage 'De Verbindende Ring, beeldkwaliteitsplan ringvaartzone Haarlemmermeer' is in opdracht van de gemeente Haarlemmermeer opgesteld door Feddes/Olthof Landschapsarchitecten in samenwerking met stedenbouwkundige Teake Bouma

Werkteam

Berdie Olthof (senior landschapsarchitect, Feddes/Olthof)
Martijn Noordermeer (landschapsarchitect Feddes/Olthof)
Isabella Hol (junior landschapsarchitect, Feddes/Olthof)
Teake Bouma (stedenbouwkundige, Teake Bouma architectuur/stedenbouw)

Projectnummer 432

Feddes/Olthof Landschapsarchitecten

Doelenstraat 32
3512 XJ Utrecht
info@feddes-olthof.nl
www.feddes-olthof.nl

Teake Bouma architectuur/stedenbouw

Rietveld 182
2611 LP Delft
www.teakebouma.nl

STATUS Concept

DATUM 4 november 2020